

Ő vigyorogva a szemembe röhögött:
nézz ki az ablakon, a rácsok között,
mutass rá bármelyik járókelőre,
s maholnap itt szárad előtted a bőre,
mert lefogatom, s tanúkat állítok,
mígnem egy kötélén kalimpálni fog,
mert én vagyok az Úr, s nem az a Vén ott fenn, –
s én csöndesen mondtam: Hiszek egy Istenben!
Meg se hallott, úgy darálta tovább:
hiába vártok bármilyen csodát,
nem exhumál majd a jövő század,
nem neveznek el rólatok utcákat,
a fejlődés bennünk ért el a csúcára.
ti meg maradtok az élet lomtára.
Miért is jönne egy új emberalak? –
ítélni eleveneket és holtakat!

Erre dühöngve rohangált fel, s alá:
még a börtönöd is én teszem pokollá!
Mert mennyben, földön mindent én csinállok,
éntőlem függ életed, halálod!
Tudod, hányat vittem már le a pincébe?
Golyót tarkójába, s vinnyoghat a férgel!
Hiszel hatalmamban poklon, földön, égen? –
Csak a menny és a föld Teremtőjében!
Rám meredt, és eltorzult a szája:
a te fájtádat: a diliház várja.
Mert aki nem lát bennünk nagyszerűt,
az vagy hülye, vagy elvetemült!

Nem vergődök veled; a helyére teszem:
az elektrosokk majd segít ezeken.
Ti csörgősipkát kaptok, én meg nevetek, –
s én rámosolyogtam: hiszem a Szentleket!
Most már az öklétől döngött az asztal:
csak az marad meg, ki szolgálni akar!
S veled még beszélni sem lehet semmiről,
az ember bezárt ajtókon dörömböl.
Hát meg fogsz rohadni a börtön fenekén,
s jóddal kenjük ki a helyed, te kelevény!
Vagy nem hiszed, hogy veled még ezt is lehet?
Csak hogy Krisztus meghalt, s eltemettetett!
Dúlt-fújt, fujtatott: hát nem hiszel nekem?

Akár a pápát is ide cepelem!
Sokba kerül? De ha nekem megéri,
Mihály arkangyal tán előlem megvédi?
Leütve elhozza egy diplomata-kocsi,
s vajon a hívekből marad egy maroknyi?
Mit hiszel? Az árnyak elébe ki vághat? –
Egy katolikus Anyaszentegyházat!
Hol elsápadt, hol vérbe borult arca:
nem gondoltál még a sétaudvarra?
Hol fél méterre a bakancsod alatt

XXIV. évfolyam 10. szám 2017. október

Bulányi György: Adyiligeten	3550
Puskás Pálma: Riport Döryékkel	3553
Hollai Keresztély: A szentháromságtanról	3556
Mlecsenkov Angel: A hétköznapiok...	3563
Debreczeni Zsuzsanna: Emlékeim	3563
Gégényi István: Ideje pappá szentelni...	3564
Barsi Balázs: Mire megoldás a...	3565
Máté-Tóth András: A nős férfiak...	3566
Habos László: Versek	3569
Dryp: Egy csepp emberség	3570
Márai Sándor: Az imádságos ember	3571
KÖNYVAJÁNLO	3572
Kovács László: Totya emlékmise	3574
ELMÉLKEDÉS	3575

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért,
mindenkiért – Isten Országosa meosvalóságáért»

**csontvázak fekszenek hason és hanyatt.
A bilincs is rajtuk: ezen egyedül,
ott a nő karja férjére feszül;
így fúltok majd ti mind a sárba ott! –
De Ő halottaiból feltámadott!**

**Most aztán higgadt lett, hidegen nyugodt:
amit nem hiszel, majd magad is megtudod!
Mert elszámolnom, s most nyisd ki a füled,
a csupasz bőröddel sem kell senkinek!
Nemcsak örséggel veszlek körös-körül,
de gyűlöllek is feneketlenül,
és szétmorzsollak, akár hiszed, akár nem –
s én hiszem az örök életet,
Ámen!**

(Lénárd Ödön: Hiszekegy...)

BULÁNYI GYÖRGY

ADYLIGETEN

Egyikünk a jobboldon, másikunk a baloldon...(Mk 10.37)

Nem tudjátok, mit kértek. Nem, mert ilyen nálunk nincs - mondhatná nekik ezt is Jézus. Mert a Fiú sem ül az Atya jobbán, mint ahogy képeink ábrázolják s a krédónk is képzeli és vallja is. Honnan tudom? Láttam, hogy nem így van? Nem láttam, de ilyesmit csak azok gondolnak, akik a Szentháromságot az urak mintájára képzelik. Én nem az úri világ mintájára képelem. Hanem? A szerelem mintájára, ahol kedvesét az ember nem ülteti jobbára, hanem inkább a térdére, mert úgy jobban lehet ölelkezni. A Szentháromság az ölelés világa, melyben az Atya mindenét adja a Fiúnak. Ettől megmámorosodva a Fiú is mindenét adja az Atyának, s köztük árad az egyiktől a másikig, s a másiktól az egyikig a szeretet, az adás Szent Lelke, s így jön létre a tökéletes ölelés. S honnan tudom, hogy ez így van? Nem tudom, csak következtetem abból, ami az ember számára a legszentebb. S ez nem az uralkodás, hanem az ölelés. Ezt súgja a szívünk is, az eszünk is. E két súgás erejében mondom, amit mondhatok.

Valami egyéssel kellene foglalkoznotok. Nem a kiváltsággal. Ez az urak világához tartozik. Azzal a kehellyel, melyet majd az urak világa nyújt nekünk. S nektek is fogják ugyanők nyújtani. S Jakabnak-Jánosnak fogalma sincs arról, hogy mit kell majd Jézusnak és nekik is kiinniük. Ezért mondja másképpen is: alámerülni, ahogyan én alámerülök, ti is alámerültök majd, erre képesek vagytok-e? A testvérpár erre azt feleli, hogyne, hogyne. A többi tíz tanítvány pedig megorrol rájuk eme nyomulásuk miatt. S ezért Jézus belegyalogol az urak világába, hogy egyértelművé tegye mind a tizenkét tanítvány számára, hogy a Jézus-féle országban nem található, ami az urak világában található.

Több mint 25 éve írtam egy könyvet, melynek címe: Egyházrend. Elképzelhető, hogy egyikőtök sem olvasta. Azt írtam meg benne, hogy működni tud Jézus mozgalma akkor is, ha üldözik a benne levőket. Nem kell működéshez se püspöki székesegyház, se palota. Még a római Szent Péter téri bazilikára és a Vatikánra sincs hozzá szükség. Még, még... az adyligeti kápolna sem szükséges hozzá. Csak kisközösségek. Ezek meg egymás lakásában találkoznak, ahol a gyerekeik is élnek. Ha közösen ebédelnek vagy vacsorálnak ezek a közösségek, akkor összedobják, ami kell hozzá. Sorba megy a találkozók az elnöklés. Hol az egyik férfié, hol a másik asszonyé el a feladat. Azt is tudják ezek a kisközösségek, hogy ki a legrátermettebb köztük. A legrátermettebbet megbízzák, hogy táplálásuk érdekében járjon ő egy másik kisközösségbe is, ahol a többi ilyen kisközösség megbízottaival találkozik. Ugyanolyan fel-

tételek mellett, mint amilyent a maguk körében megtapasztaltak. Ez a másodfokú közösség sem kerül pénzbe, ott is csak összedobják, amit megesznek.

Aztán elmondja a könyvem, hogy e megbízottak is látják, hogy melyik asszony vagy ember a legtöbbit érő köztük, s elküldik őt tapasztalatszerzésre egy harmadik szintű kisközösségbe. Abban sincs szükség palotára, pénzre, csak arra, amire az első két fajtájú közösségekben. És így tovább alakulnak ezek a kisközösségek a negyedik szinten. Majd az ötödiken, s mindenütt úgy van minden, mint az első szinten. A kilencedik szinten elfogynak a szintek. Nincs tovább, mert abban már a kontinensek, a világrészek képviselői-küldöttjei ülnek. S ott mi történik azzal, aki a legrátermettebb köztük? Hova küldik őt?

Nem küldik sehová, mert nincs hová küldeni őt. De azért van köztük is, aki legrátermettebb, s annak azt mondják, hogy te vagy a Péter-utód, azaz a pápa, s amíg ilyen rendes asszony vagy rendes ember vagy. Hát ez a könyvemnek rövid tartalma egy percben összefoglalva.

Ezt az Egyházrend c. írásomat elolvasta többek között, mert elfogyott ötezer példányban, vagy húsz éve egy asszony, aki a nagyvázsonyi téészen dolgozott, és azt mondta írásomról, hogy a benne leírtak alapján lehetne rendet teremteni náluk, a téészen is. Nem számít semmit, hogy én az egyház dolgáról írok, mert ugyanaz érvényes a téészen is. Mit is írtam meg az Egyházrendben?

Csak azt, hogy az ügy iránt érdekeltek halálbiztosan megtalálják azt a személyt a körükben, aki őket képviselni hivatott. Körükben, azaz legfeljebb 10-12 személynek a körében. Az így megválasztottak már képviselhetik őket a megválasztott személyek körében, megint legfeljebb 10-12 képviselőre megválasztott személy körében. E választott személyek is megválaszthatják azt, aki képviseli őket, és így tovább.

Ezzel szemben áll a felülről kinevezés gyakorlata. Az ország egésze, azaz sok millió ember megválaszt egy pártot, s a pártelnök kinevezi minisztereit, a megyei, a kerületi és helyi vezetőket. Ezt nevezik demokráciának, azaz a nép uralkodásának. Amit pedig megírtam az Egyházrendben, az a képviselő, melyben nincs szükség kinevezésre.

A tényleges, a valóságos Egyházban nincsen se képviselő, se demokrácia. Százegynéhány kinevezett személy, a bíborosok, választanak maguk közül egy pápát, s utána a pápa nevezi ki a világ összes püspökeit, az új bíborosokat is, akik majd megválasztják maguk közül a pápát, ha az előző pápa meghal. A püspökök pedig kineveznek egy általuk kiképzett személyt plébánosnak Nagyvázsóny vagy bármely más település számára. Mit sem számít az, hogy a nagyvázsónyiak kibenn bíznak meg, kit akarnak maguknak plébánosként. Nem képviselő, hanem kinevezés dolga, hogy ki lesz Nagyvázsónyban plébános. Meg az is, hogy ki lesz Nagyvázsónyban a téészen elnöke. Mindezt annak a kapcsán

mondom el, hogy ötven éve, az október 23-át követő napokban

pár nap alatt összeállt a Nagybudapesti Munkástanács, és minden kinevezés nélkül, és egyszerű képviseleti alapon. Nagyon gyorsan, kampány és milliárdos költségek nélkül. Kádárnak orosz tankok kellettek ahhoz, hogy szétverje őket, s így is hosszan elnyúlt, mire szét tudta verni őket. '89 után pedig nem a képviseletjött vissza, csak a demokrácia.

Az urak sohasem akarnak képviseletet, legfeljebb diktatúra helyett demokráciát. A helyi uraknak pedig rendre országon kívüli urak parancsolnak, akik nem tudnának képviselet esetén parancsolni, csak demokrácia esetén tudnak. Ezen az alapon már tudnak, s ha nem engedelmessé válnának nekik, akkor leverik vagy megfojtják az országot. A képviselet ellen meg tankokat hoznak, vagy nyomort teremtenek, azaz megbuktatják a képviseletet. Meg tudják ezt is tenni? Meg tudják. Valakiket megfizetnek, s a megfizetett személy a nyomorban levőknek megígéri, hogy van kiút. S az mi? Hát a demokrácia, melyben azt csinálják a távoli urak, amit akarnak S a mi demokratikus választásunk erejében. Ezért aztán ahhoz, hogy rend legyen, képviseleti rend, mindenekelőtt a fejekben kell rendet teremteni. Elvben ez nagyon könnyű.

Csak annyit kell tudomásul venni, hogy nekem sincs többre jogom, mint neked. Gyakorlatban viszont hosszú munkát kíván: meg kell győződnöm magamat erről, amit tudomásul vettem. S ezt nem lehet kikerülni. Okvetlenül megbukik a legjobb szándék is, ha ki akaróknak kerülni.

Azt mondják a politikusok, hogy az emberiség még nem talált ki jobbat, mint a demokráciát. Jézus korában nem ismerték még a demokráciát. Akkoriban még csak jó császárok, meg őrző császárok voltak. A jó császárok kevesebbet gyilkoltak, az őrző császárok többet. Amióta demokrácia van, némely országban eltörlik ugyan a halálbüntetést, de részt vesznek Mr. Bush világcsendőri akcióiban - s kockáztatják vele akár az atomháborút is.

Már a demokrácia korában született meg Szabó Lőrincünk tollából a magyar és a világirodalom egy nagyon nagy verse, a Vang-An-Si. Hetven évvel ezelőtt született meg, amikor már volt Szovjetunió. A vers kimondatlanul is a Szovjetunió rendcsinálási törekvéseire utal. Biztosan felolvastam már valamikor ezt a verset itt is, ha nem is éppen Nektek. Most újra felolvasom, hogy ne legyen kísértésünk arra, hogy megkerüljük azt, ami nem megkerülhető.

A vers kétszáz millió kuliról szól. Boldogítani akarja őket a szent, a remete, a bölcs, a filozófus - Vang-An-Si. S a császár, Sen-Tszung kinevezi őt. Így szól a vers:

Hiába! - hallotta ezerszer Sen-Tszung, a sárkány trón ura,

Nincs remény! - és ijedten nézett a remete Vang-An-Si-ra,

Jobb nem tudnod, hogy mi van ott kint! - dörögte három ezredév,

és a Tanácsban csak a szent bölcs, Vang-An-Si rázta a fejét,

Fejét ráz/a és így kiáltott: De! tudd meg! s ne felejtse soha!

Én, Vang-An-Si, neveltelek föl, én és a filozófia;

most tied a trón: megcsináljuk. mit még senki se mert, akart,

az Isten Országát a földön, én, a gondolat, és te, a kard!

Császár. ne akarj tudni semmit! - könyörgött a rémült Tanács,

- Sen-Tszung, - könyörgött a szent, - tárd ki varázstoronyod négy ablakát!

Ne. császár, ne hallgass a népre! -- Császár, hallgasd meg népedet! -

És szólt Sen-Tszung, az ifjú császár: Vang-An-Si. Én neked hiszek! -

A torony négyfelé kitért, a Tanács meghajtá fejét

És Sen-Tszung, mit császár sohasem tett, hallgatta, miért sír a nép; a négy ablak négyfelé tárult, és begyűjtötte mind a kint, mit fél Ázsia szíve néma viharként döngött odakint.

S a vihar feljajdult keletről: Császár nincs munka, nincs kenyér! -

Kifoszt az uzsorás, a kalmár! - sírt a milliótorkú Dél.

A bér! a tőke! - zúgta Észak és Nyugat zúgta: - A papok! Sápadtan hallgatta a császár a négy beszélő ablakot.

Sápadtan hallgatta a császár, amit még nem hallott soha: hogy a szabadság nem szabadság, a jog az őserdők joga, hogy a szegényt a fenevad pénz, mint a tigris a nyulat, eszi, s a világ csak nézi a gyengét és legfeljebb megkönyezi.

Irtózva hallgatta a császár, hogy átkozódtak a szívek, hogy elsírták mind, amit szemébe nem mondtak volna soha meg;

irtózva hallgatta a néma mennydörgést, amit a kulik kétszázmillió szíve vert és az imát: - Ég Fia, segíts! -

Az ablak bezárult. - Hiába! Nincs remény! - mondta a Tanács.

De van! - tört ki Vang-An-Si, - császár akard s itt lesz az újvilág!

Akarom! - szólt és megölelte szent bölcsét Sen-Tszung: - Akarom!

Tanítóm voltál, most is az vagy, Kezedben minden hatalom! -

És Vang-An-Si dolgozni kezdett és dolgozott tíz éven át. Véde a gyengét, törbe csalta a tigris és a banditát.

Pénz, műhely s bolt: az államé mind, hirdette, - én kereskedem, s mit agy és kéz, mint munka termel, elosztom becsületesen! -

Tíz évig dolgozott a szent bölcs, büszkén, hogy amit most csinál, ezer év múlva is csak álom lesz más népek fiainál; békét hirdetett s ölt nyugodtan, ha ölnie kellett neki, angyalok voltak katonái s angyalok a hóhérai.

Tíz évig dolgozott Vang-An-Si és dolgozott mindenkiért, kétszázmillió szíve volt és a vén világ arcot cserélt;

látta: roppant számok és tervek bölcs kényszerben hogy építik szerencse, önzés, bűn s örök harc fölé az ész és rend álmait.

Tíz év ... S a szent hívta a császárt és a Tanácsot. – Kész vagyok, itt a művem! – s az új világra kitérte a négy ablakot.

Boldogan hajolt ki a császár, Vang-An-Si boldogan figyelt: köröttük a birodalomnak kétszázmillió szíve vert.

Csend volt, mint mindig, titok és csend, de hatni kezdett a varázs, megszólalt kétszázmillió szív s a titokból lett vallomás:

Öld meg! – zúgta egy hang. Utána Égig csapott a düh s a vád:

Öld meg! – Kit? – kérdezte a császár. – Vang-An-Sit, a pokol fiát! –

A bölcssek bölcsét? – A bolondot! – A szentet? – ördög szentje volt! –

Hallod? – nézett a bölcsre Sen-Tszung. Öld meg: mindenkit kirabolt!

Öld meg! – az átok mint a tenger özönlött a császár felé.

Őrültek! – kiáltott Vang-An-Si és kilépet a nép elé.

Őrültek! Elűztem a kalmárt! ... A tied éppúgy becsapott! Bankpénz helyett ... – De katonákkal Hajtottad be a kamatot!

Az úri tőke ... – Spicliké lett! A papok ... – Azért nincs eső!

Munkahadsereg ... – Mint a börtön! Jövők ... – ma kell, nem a jövő! –

És már megint égig csapott a vihar, tombolt az új világ: Most remény sincs meggazdagodni! Császár, öld meg a bestiát! –

Őrültek! – suttogta a császár s becsukta a négy ablakot, s elnémult kétszázmillió szív s az önzés újra hallgatott Elnémult kétszázmillió szív, csak kettő beszélt odabent. Hiába! – sóhajtott a császár. Nincs remény! – sóhajtott a szent.

Ugye, mégis a régi rend jobb?! tapsolt a győzelmes Tanács.

És Vang-An-Si befalaztatta a szent torony négy ablakát.

Mibe bukik bele Vang-An-Si és Sen-Tszung kísérlete? Az emberbe. És a nyomorult kuli is ember. S ez az ember olyan, mint Jakab és János. Ők is többet akarnak maguknak, mint amennyi a másik tíznek jut. Nem kell a kuliknak Vang-An-Si rendje, mert abban "remény sincs meggazdagodni". Isten Országában nem lehet valakinek a jobbján és balján ülni.

A képviseleti rend kiemeli magából a legderekabbat. Kit tartunk a legderekabbnak?

Jézus megmondja, hogy ő kit tart: ha valaki közületek ki akar tűnni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkiné a szolgálja. Az Emberfia sem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon.

Meg kell kérdenem magamtól, hogy én mit akarok. Azt, amit Jézus

csinált? Szolgálni akarok-e vagy uralkodni? Akarom-e, hogy több legyen nekem, mint a másoknak? Röviden: Úr akarok lenni? Hát lehet úgy élni, hogy nem akarok gazdagnak lenni? Úgy nem lehet. De úgy lehet, hogy azt akarom, hogy ami nekem van, az neked is legyen. Másodrendű polgár nem akarhatok lenni, de testvérekné lenni akarhatok. Tollasodhatok, ha a mellettem levő is tollasodik. Paradicsomban élnénk, ha nem volnának katonai költségeink. Fele pénzünk arra megy el, hogy hatékonyan tudjunk embert gyilkolni... hogy előnyösebb helyzetbe kerüljünk. A Szentháromságban senkinek sincs többje, mint a másoknak. A köztünk épülő Isten Országában sem más a helyzet. Akarjuk-e az Isten Országát?

Piarista köz, 2006. október 24.

PUSKÁS PÁLMA

A VILÁG ÖSSZES PROBLÉMÁJÁT ÉRINTETTÜK ÉS MEGOLDOTTUK

Sokszor az emberek igyekeznek környezettudatosan élni, de az összképet nem látják. Persze, számít, hogy kevesebb csomagolóanyagot használjunk, de ha autóval elmegyünk a környezetbarát mosószerért a bioboltba, annak sok értelme nincs. Ha fenntartható, ökoetikussá életmódra vágyunk, azt pont így kell csinálni.

Dr. Döry István fizikus és felesége, Kéry Magdolna egy olyan házban laknak, amely saját bevallásuk szerint őr-állomásként is működhetne, hiszen külső energiaforrás nélkül is életképes, önfenntartó rendszer. Több mint tíz

évvel ezelőtt, néhány kanyart követően a fővárosból költöztek Egyházásfalu-Kereszténybe, ami úgy hangzik, mint egy tanya az Óperencián is túl, pedig csupán 26 perc Soprontól és Szombathelytől is, egy meglepően modern vonattal.

Mit csinál egy fizikus és egy tanár a falu szélén és miért? Hova vezetik a szennyvizet, ha nem használják a csatornahálózatot? Négy napelem elég-e ahhoz, hogy menjen a mosógép? Tényleg megoldható a világ összes problémája, ha ökoetikusan élünk? Személyesen néztünk szét a birtokon, saját szemünkkel láttuk, hogy a hőségriadó idején 22 fok van a házukban, és minden akadémikuskodó kérdést feltettünk.

Mióta, és főleg, miért laktok itt?

István: A házat 14 éve vettük és 12 éve lakunk benne. Eredetileg igazi fővárosi népek voltunk, én Újpest-Központban nőtem fel, Magdi a Hungária körúton született. Ökológus barátaink a vidéki élettel kísérleteztek és nekünk is megtetszett. Először Agárdon laktunk egy téli-ésített nyaralóban három évig, aztán egy évet Freiburgban – az egy valódi öko-főváros volt. Utána Szentendrére költöztünk, ahol a környezetvédelmi tanácsadó testületben is benne voltunk, oktatóközpontot szerveztünk, csak hát a tanácsainkra sosem hallgattak. Szentendrén meg lehetett volna valósítani valami olyasmit, mint Freiburg, de nem ebbe az irányba haladt a település. Magdi: Ott sokszor hülyének néztek minket, volt, hogy elsírtam magam a szűklátókörűség miatt, pedig mi mindent megtettünk. Én érzelmileg nehezen viseltem a helyzetet. Elsősorban Budapestről költöztek ki sokan akkoriban, főleg gazdagabbak, ahol mindenkinek volt saját autója a családban, plusz egy nagy terepjáró, ha együtt utaznak.

Azt látom, hogy sokszor előfordul, hogy az emberek igyekeznek környezettudatosan élni, de aprócska dolgokra figyelnek csak és az összképet nem látják. Persze, az is számít, hogy kevesebb csomagolóanyagot használjunk, de ha autóval elmegyünk a környezetbarát mosószerért a bioboltba, annak sok értelme nincs. Operettzöldülésnek szoktam hívni, amikor az ember csak úgy tesz, mintha.

Ilyenből sok volt Szentendrén, a gyerekeink öko-suliba jártak, és elmentünk velük karácsony előtt karácsonyi ajándékokat gyártani újrafelhasznált anyagokból. Jött az összes többi anyuka is, az egész utcában mindenhol parkoltak a terepjáróikkal, de szentül meg voltak róla győződve, hogy ők most ökotudatosak, mert mézeskalácsot sütünk. Ott igazán magányos harcosok voltunk.

Itt a falubeliek mit szólnak, nem tartanak furcsának?

István: Biztos, hogy kicsit furcsának tartanak, de mi sokat tanulunk a falusiaktól és ők is tőlünk. Mi a kertről, állatgondozásról, ők meg a hőszigetelésről meg a nap-elemről.

A barátaitok nem hiányoznak?

Magdi: Aki akar, meglátogat minket itt is, nem a világ végére költöztünk. Maradtak régi barátságok, és helyben is lettek újak. Mi nem tanyán akarunk élni, hanem közösségben, úgy egyébként is a legtöbb probléma könnyebben megoldható, a fenntarthatóság egyszerűbb, mint egy magányos ház esetében.

István: Sokkal könnyebb egyébként ezeket közösen csinálni, akár nagycsaládban, akár úgy, hogy egy kisebb lakóközösség, egy utca összefog. Ezért most egy fenntartható módon működő utca, vagy ha úgy jobban tetszik, lakópark létrehozásán fáradozunk – akit érdekel a dolog bővebben, várjuk látogatóba. Ha el tud idáig utazni vonattal, az már jó jel!

Miért épp ide jöttetek?

István: Tudatosan választottunk, olyan helyet kerestünk, ahol nincs kétszámjegyű főút, de van vonat, jó menetrenddel. Nem akartuk, hogy a gyerekeink rákkeltő benzingőzben éljenek, de valamennyi mozgékonyt meg akartunk örizni. Megnéztük a térképen, milyen ilyen települések vannak Magyarországon. Akkoriban egy környezeti nevelési egyesület vezetői

voltunk, írtunk 100 ilyen településnek, abból 30 választott, ezek közül választottuk végül Egyházásfalu-Keresztényt.

A gyerekeitek mit szóltak?

István: Amikor ideköltöztünk, a négy gyerekünk közül kettő már egyetemista volt, ők Budapest közelében maradtak. A két kisebb akkor kezdte a gimnáziumot, Sopronba jártak be, ami huszonöt perc vonattal. Azt mondtuk a gyerekeknek, hogy most 1876-ba költöztünk, de havonta tíz évet fogunk előrehaladni. Most már valahol a jövőben vagyunk, a két világháborút szerencsére kihagytuk.

Magda: A gyerekeinkkel mindig mindent megbeszélünk. Igen, érezték az egyszerűség oldalát is, a nehézséget, de pontosan értik, hogy mit csinálunk, és egyetértenek velem.

Mit csináltok itt, van munka?

Magda: Amikor ideköltöttünk, távmunkánk volt, de nagyon gyorsan lett helybeli állásunk is. Most pedagógusként utazó fejlesztőtanárként dolgozom, de hívtak már több főállásba is, csak akkor nem tudnék a lányomnak segíteni az unokákkal, ezért választottam ezt.

István: Először egy szélenergiás cégnél dolgoztam a környéken, aztán több helyen is tanítottam a környéken, egyetemen és középiskolában is. Most Tatabányán adok elő heti egyszert. Egyébként atomfizikával is foglalkoztam, Pakson kellene dolgoznom atomfizikusként, és ott lenne egy lakásunk az erőmű lakótelepén, de nem azt választottam.

Beszéljünk a fenntarthatóságról, mit jelent ez egyáltalán?

István: Négy olyan terület van, ami miatt a jelenlegi városi életmód egyáltalán nem lesz fenntartható, ezek pedig a következők. Az első a fosszilis energiára való támaszkodás - ugyanis gyorsabban fogy, mint ahogyan keletkezik. Az 1850-es években kétszer gyorsabban fogyott, mint ahogy keletkezett, és mit gondolsz, ma mekkora ez az arány?

Nem tudom. Száz?

István: Ötmillió. Jelenleg ötmilliószor gyorsabban fogy a kőolaj, mint amilyen mértékben utánpótlása lenne. Ehhez kapcsolódik a második terület, az infrastruktúrától való függés, hiszen emiatt fogyasztunk rengeteg fosszilis energiát, amikor jóval kevesebb is elég lenne. Az infrastruktúra alatt elsősorban a gázvezeték, szennyvizet, elektromos áramot értem, de ugyanúgy függünk a mobiltelefonoktól, az internettől, a benzinkutaktól. Mi az átlag magyar lakosság fosszilis energiafelhasználásának nagyjából egyhuszada, van, ahol ötvened részét használjuk, és jól élünk.

A harmadik terület a banki pénzgazdálkodás: a bankok a hitelezés kapcsán fedezetlen, vagy jövő-fedezetű, vagy jelzálog-fedezetű új pénzt hoznak forgalomba, ami jelenlegi formájában irracionális irányba tereli az embereket.

A negyedik pedig a népsűrűség: a „csinált pénz” és az infrastruktúra vonzása miatt az emberek városban akarnak élni. A városok pedig rengeteg hátránnyal járnak – a városban már most átlagosan 6 fokkal melegebb van, mint falun, de nem baj, bekapcsoljuk a klímát, meg vesszünk fagyit. De a globális felmelegedést nem lehet majd fagyival meg légkondival elhárítani!

Mivel fűtőtök?

István: Itt ez a nyárfa energiaerdő, fűtésre is ad fát és a széndioxidot is elnyeli - a gyökerekkel, majd újrasarjad. Mi fával fűtünk, a fát részben az erdőből, részben a helyi asztalos üzem hulladék fájából nyerjük hozzá. Ezt a fűrészgépet az utcabeli szomszéd gyártotta, ezzel fűrész-

szelem kisebbre. Csak, hogy lásd az arányokat: ez a jókora fűrészgép 5-700 W energiát fogyaszt, míg egy autó kb. százezer Wattot. Erőművekkel autózunk.

Mi így napi átlag 8-9 kg széndioxidot bocsátunk ki, és 10-11-et kötünk meg a fákkal – persze, nyáron kötjük meg és télen bocsátjuk ki, de a légkörben van ennyi önszabályozás. Ezzel szemben a magyar átlag széndioxid kibocsátás 20-30 kg, a magyar erdők megkötőképességének huszonhatszorosa.

Nem pont a fafűtés okozza a szmogot meg a szállóport?

István: Ez alapanyag- és technológiafüggő is, mi jó minőségű, száraz fát használunk. A kéményünkön fűtési szezonban sem látsz füstöt. A szmog egyébként is a sűrűbben lakott településeken, városokban probléma, a nagy népsűrűség miatt. Százszor sűrűbben vannak, akik kibocsátják, és százszor sűrűbben, akik szívják is. Ezért a fatüzelés vagy a kipufogófüst belvárosokban tízezer-szeres probléma.

Miért nem geotermikus energiát használtok fűtésre? Az sokkal menőbb.

István: A környezeti hőt hasznosító energia jóval kevésbé fenntartható, a földből vagy talajvízből hőt nyerő hőszivattyú ugyanis elektromos árammal működik, a talaj adta hővel csupán megtoldjuk az elektromos energiát – úgy 2-5-szörös mértékben. A reklámokban 4-5-öt mondanak, a valóság 2-3. Igen ám, de a szükséges villanyáramot erőművekben állítják elő, melyeknek a tüzelési határfoka ennél a 2-3-szoros mértéknél rosszabb. A napelemes-hőszivattyús fűtési rendszer sem éri meg, nem fenntartható, mivel pont télen, este nem nagyon süt a Nap; és nem is független energia, ugyanúgy ki van téve az ember az áramszolgáltatásnak. Nálunk a meleg a saját kemencénkől származik, a napelemeink energiája pedig csupán keringeti a hőt.

Sok napelemetek van?

István: Csak négy, és nem is kell több, de fontos, hogy arra használja őket az ember, amire való. A villanyszámlánk a 4 napelemmel a magyar átlagnak 7 százaléka, de ami még fontosabb, hogy alig vesszük igénybe a hálózat segítségét. Legtöbbször épp akkor fogyasztunk, hűtünk, mosunk, mikrózunk, amikor a napelemek termelnek. Az eltérés néhány tized kilowattóra naponta. Napelem esetén az áramszolgáltató ugyanis ellátja azt a feladatot, hogy a túlermelt energiát „átveszi”, és néhány nap – hét múlva visszaadja. Ezt már akkumulátorral is ki lehet egyengetni.

Áprilisban volt a hófűvás, a leszakadt vezetékek miatt két napos áramszünet, amikor a szolár akkumulátorok szépen ellátták a házat.

Az energiafogyasztásunk csökkentése csak nagyjából 10 százalékban köthető a napelemhez, a 90 százalék a ház szigetelésének, a fafűtésnek és az energiaerdőnek

köszönhető. Egy év alatt annyi villamos energiát használunk, amennyiből egy Budapestről ide- és visszaautózás jönne ki. Egy 500 km-es autózás energiája nekünk az éves fogyasztásunk - közben majdnem ugyanannyit termelünk is - a villanyóra tanúsága szerint.

Ami nagy fogyasztó, az nem a turmixgép, hanem az autó – messze alulbecsülik az emberek a környezeti hatásait - és az árát is. Már maga a gyártása is rémesen energiaigényes és környezetterhelő. Persze, vannak élethelyzetek, amikor jól jön vagy szükséges lehet, de a kényelmi autózás szerintünk borzasztó.

Magdi mit szól ehhez? Kézzel kell mosnia és gondolom, porszívója sincs?

István: Dehogynem, pont tegnap porszívóztam, meg is látszott az áramfogyasztási görbén. Automata mosógépünk is van, szükség esetén az akkumulátorról is elmegy, a napenergiával, és a hűtő meg a fagyasztó is. És van mikró, melegszendvicssütő és turmixgép. Nem kell ezekről lemondani, hanem átgondoltan kell csinálni. Mondjuk a múltkor itt voltak az unokák és három mosógépadagnyi szennyes keletkezett, akkor mondtam a feleségemnek, hogy mi lenne, ha ma csak kettőt mosna ki, és a harmadikat inkább holnap. Ez pedig itt a gyökérszennyvíztisztító berendezésünk (egy nádzsombékra mutat).

Igen, erről olvastam, de azt hittem, ez egy hatalmas nádaszt jelent.

István: Nem, csak ez a fél köbméter. Fóliával alá van bélelve a nádas, és van gyűjtőkád. Négy ember szükségleteihez elég. Ott van egy nagyobb is, amit már az ökolakóparkhoz telepítettünk, az hetven emberre van méretezve. A mosásnál, mosogatásnál keletkezett szennyvizet vezetjük ide egy csövön keresztül, a végénben nem keletkezik szennyvíz, mert komposztvécét, jobban mondva száraztoalettet használunk.

Az mi?

István: A komposztvécé a fürdőszobában van, megmutatom. Ez egy fűrészpóros tartály, szagelszívóval. A tartalmát hente kivisszük az udvari komposztba, nem a háztartási komposzttal egy helyre, hanem egy attól elkülönített rekeszbe. Nem nagy fáradtság, és szagolja meg nyugodtan, semmit sem érezni [tényleg nem! - PP].

A melegvizet nyáron napkollektor szolgáltatja, amit a fiam épített 15 éves korában három lapradiátorból, télen meg a kemence.

Mennyibe került ezt kiépíteni? Egy passzív ház egy vagy két hónapba kerül.

István: Mi egy falusi vályogházat vettünk meg, tanári fizetésből hat évbe telt az egész kifejlesztése, de ez úgy történt, hogy egyik évben a ház egyik falát szigeteltük le, a következőben a másikat. Ahogy futotta.

Mit esztek?

István: Elsősorban ami a kiskertben megterem. Az egyik évben teljes tíz hónapon keresztül csak a sajátunkat ettük, zöldséget, gyümölcsöt, eltett dolgokat, meg helyi kenyeret, krumplit, tejet, kolbászt. Vannak még nyulaink és tyúkok is, utóbbiakról jön a tojás, meg az egyiket most levágtuk, mert igen sántított. Volt itt egy birka is, de az túl sok munka volt, a körmöléshez erő kell. Mostanában lecsót eszünk, karalábét, krumplit, zöldbabot.

Ez rengeteg munka lehet, a kertet kapálni kell, az állatokot etetni...

István: Hát igen, nem nagyon szoktunk együtt elmenni nyaralni a feleségemmel, egyikünk itt marad locsolni, etetni. De pár napra meg lehet kérni a szomszédot is. Igen, a kerttel van munka, de szerintem az emberek ennél sokkal többet dolgoznak a munkahelyükön, sokkal kellemetlenebb, stresszesebb körülmények között - hogy aztán megvehessék a bolti zöldségeket.

A tejet, kenyeret itt házhoz hozzák, ugyanígy a mirelit, a hús, a takarmányos kocsis és a PB gáz is házhoz jön (idén az első gázpalack háromnegyedénél tartunk). Mondjuk mi nem a kenyereskocsiról szoktunk kenyeret venni, hanem a helyi pékségben önkéntesként besegíték cserébe pár szépséghibás, de nagyon finom kenyérért.

Természetesen mindez kötöttséget is jelent, csak úgy gondolom, ma a világban sokkal több a kötöttség, csak másféle: sokan a pénzhez, a városhoz, az infrastruktúrához kötődnek. Tavaly fogadásból két hónapig a vízre, két hétig semmilyen közműre nem voltunk rákötve, de ehhez itt kell lenni, jelen kell lenni, együtt kell lélegezni a házzal.

Hiányzik valami a városi létből?

István: Nekem semmi.

Magda: Nekem az úszás hiányzik, itt a faluban nincs se egy kis tó, uszoda is csak Sopronban. Agárdon, a lányomnál szoktam úszni a Velencei-tóban, de nagyon jó lenne, ha lenne valami a közelben. A fenntartható lakópark terveiben szerepel úszómedence, jó lenne, ha az megvalósulna. Nem minden tökéletes, nem egy megvalósult álomban élünk, de összességében jó. Fontosnak tartom, hogy az élet minden

területén igyekezzünk környezetbarát, etikus módon élni.

István: Színházba Sopronba, hangversenyre Szombathelyre megyünk néha. Szerintem nekünk több kultúra jut, mint sok városi embernek, ott ugyan nagyobb a kínálat, de nincs idő élvezni.

Magda: Nekem még egy nagy kamra is hiányzik.

A tévé?

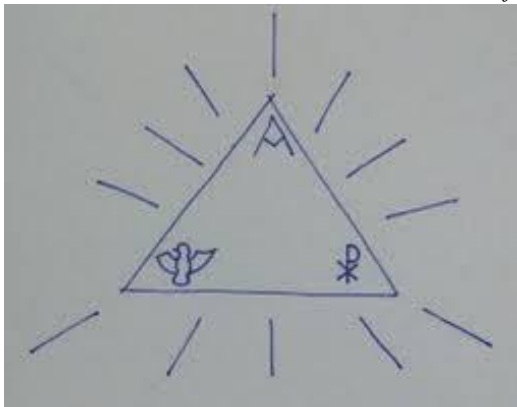
Magda: Meg szoktam nézni a híradót, mert kíváncsi vagyok, mikor jut már el idáig a világ, a politika, ahol mi tartunk. Sajnos nem igazán ez az irány még mindig. Internet is van, a férjem egy internetes televíziót szerkeszt, építve a jövőt.

Ne érts félre, mi nem az ősi életmódhoz akarunk visszatérni, hanem a modernből csak azt átvenni, ami hatékony és fenntartható. Tudom, hogy rengeteg mindenről beszéltünk, de az a helyzet, hogy ezzel a világ összes problémáját érintettük – és megoldottuk.

HOLLAI KERESZTÉLY

A SZENTHÁROMSÁG-TANRÓL...

*Az Isten itt állt a hátam mögött
s én megkerültem érte a világot
József Attila*

A megfoghatatlan fogalmára az európai nyelvekben két elnevezést szoktunk használni:

Lélek – szellem; anima – spiritus (latin); âme – esprit (francia); Seele – Geist (német) stb.

Nagyjából azt lehet mondani, hogy akkor használjuk a „lélek” szót, ha a megfoghatatlan testtel, anyaggal van kapcsolatban.

Akkor használjuk a „szellem” szót, amikor úgy gondoljuk, hogy a megfoghatatlannak nincsen teste, vagy esetleg volt, de már elszakadt tőle, pl.: Széchényi szelleme.

A gyakorlatban igen gyakran keveredik a kétféle kifejezés használata.

A Biblia első soraiban ezt olvassuk: „...sötétség borította a mélységeket és Isten lelke lebegett a vizek fölött.” A görög szöveg így hangzik: kai pneuma Theon

epefeto epanóton hüdatos. Magyarul: „...az Isten szelleme lebegett...”.

Luther: „der Geist Gottes”.

Vulgata (latin): „spiritus Dei”

Angol: „Spirit of God”

Károli: „az Isten Lelke”

Tehát úgy tűnik, hogy csak a magyar használja az „Isten Lelke” kifejezést.

Érdekes, hogy Michelangelo a Sixtusi kápolnában egy erőteljes férfinak ábrázolja az Istent („Ádám teremtése”). Tehát ő mégiscsak csinált képet a Megfoghatatlannal, s ekkor mégis helyes a „lélek” kifejezés! Természetesen tanulmányozni kellene az eredeti héber szöveget is!

Mégis, azt hiszem, hogy a témánkhoz elég ennyi is.

A János evangéliumban (4. fejj.) Jézus ezt mondja a szamáriai asszonynak: „az Isten lélek”, de a görögben itt is a pneuma szó áll! „pneuma ho Theos = szellem az Isten”

Ezek szerint a kezdetekben a „szellem szelleme” lebegett a vizek felett!

Sem az „Isten” kifejezés, sem a „szellem” szó nem megfogható. Talán a legjobb ez lenne:

Szellem-Isten!

Ekkor arra kell gondolnunk, hogy az Ótestamentum írásakor még általános volt a tárgyak, állatok, égitestek istenítése, amivel szemben használhatjuk a „Szellem-Isten” kifejezést.

A Kivonulás (Móz II / 17) figyelmeztet arra, hogy „ne csinálj magadnak öntött istenképet, majd a Tíz-parancsolat (2-Móz. / 20 és 5-Móz / 5) figyelmezteti súlyosan a népet, hogy „Ne csinálj magadnak faragott képet ... ne borulj le ilyen képek előtt és ne tiszteld őket...).

Majd: „Urának, Istenednek a nevét ne vedd hiába”! [Ezért a biztonság kedvéért nem is mondták ki, hanem a szent tetragram, a JHWH helyett az Úr = Adonáj nevet használták a megfelelő helyeken.]

Akinek neve van, annak lelke is van; ez megint összevág egy kicsit a magyar szóhasználattal!

Amikor Izajás (11. fejj.) beszél a népet érő bajokról, és megjövendöli a felemelkedést, akkor ezt mondja: „Vessző kél majd Izáj törzsökéből, hajtás sarjad gyökeréből. Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke; a tudás és az Úr félelmének lelke... igazságot szolgáltat az alacsony sorúaknak, és méltányos ítéletet hoz a föld szegényeinek.” Ezzel megjövendöli Jézus lélekkel való feltöltődését, s felsorolja a Lélek tulajdonságait.

Jézus fogantatásakor: a „Szent Szellem” működik és a „Legmagasabb ereje” (dünamisz) borítja be Máriát. Majd Erzsébet is a Szent Szellemmel telik el, amikor Mária meglátogatja.

Amikor Jézust is megtisztítja Ker. János, Jézus fejére leereszkedik a Szellem, a Szent, egy galambhoz hasonló testi alakban.

Márk evangéliumában úgy mutatja be a Bemé-
rítő János (Ker. János) Jézust, hogy ő az, aki a Szent
Szellemmel fogja megkeresztelni, megtisztítani az em-
bereket.

Igen fontos mozzanat, hogy Jézus bemerítése
mind a négy evangéliumban szerepel, s az Apostolok
Cselekedete is ettől az eseménytől számítja az új idő-
számítást, tul.kép.: a kereszténység kezdeteit.

Jézus megkísértése után a Szellem erejével tér
vissza Galileába.

Amikor Názáretbe ért, és szombaton olvasásra
jelentkezett, Izajásból olvasott fel: „Az Úr Lelke (ter-
mészetesen, itt is a Pneuma Küron áll) van rajtam, mert
fölkent engem.

Ma beteljesedett az Írás”. Itt tehát találkozunk az Ószö-
vetség az Újjal, Izajás Jézussal.

Később, amikor azzal vádolják Jézust, hogy az
ördöggel cimborálva gyógyít, akkor Ő azt feleli, hogy
az Isten Szellemével (Mt. 12/28), hasonló helyen, Luk-
ácsnál: „Isten ujjával” (Lk.: 11/20)

„en daktüló Theu” gyógyít. – Itt gondolnunk kell a Mic-
helangelo-féle képre, ahol Isten ujjja közvetíti a lelket
Ádám számára!

A fenti idézet után még egy kicsit bővíti a gon-
dolatait Jézus. „Ha valaki az Emberfia ellen beszél, bo-
csánatot nyer, de ha a Lélek (Szellem) ellen beszél, nem
nyer bocsánatot...”

Itt igen határozottan különbséget tesz Önmaga és a Lé-
lek – azaz az Isten között!

[e szövegnek talán ez az értelme: aki olyan
megátalkodott, hogy nem érzi meg az Isten megjelené-
sét, jelenlétét, a pillanat izzását, hanem a nyilvánvaló
csodát is csak az ördög mesterkedéseinek tartja, azzal
nincsen mit kezdeni!].

A legősibb keresztény himnusz, a „TE Deum”
[az eredeti változat is], többek között így ad hálát Isten-
nek: „Téged a próféták dicséretes hadai...magasztal-
nak”.

És a Hitvallás végén is ezt mondjuk: „Hiszek a Szentlé-
lekben, aki szólt a próféták szavával”.

Ebből az következik, hogy ugyanaz a Szellem-Isten
szól a próféták ajkáról, mint akit említünk a Te Deum-
ban. És ugyan Ő az, aki kezdetben a vizek fölött lebe-
gett.

Ugyan Ő az, aki az „Isten ujjá” kifejezés mögött áll.

És ugyan Ő az, akit a Legmagasabb Ereje-ként említ az
angyal, amikor Máriát köszönti.

A nép, amikor megérzi, hogy úgy beszél, mint akinek
hatalma (exusia) van. (Mt.: 7/29)

Amikor a nép megjegyzi, hogy ma megfoghatatlan dol-
goknak (paradoxologia) voltunk a tanúi. (Lk.: 5/26)

Ő az Erő, amely Jézusból áradt ki, Amitől a betegek
meggyógyultak, s ugyanannak az Erő-nek a kiáramlását
érzi meg Jézus, amikor az állandó vérzésben szenvedő
asszony meggyógyult.

A János-evangélium végén többször halljuk,
hogy az Atya az Igazság Lelkével (Pneuma thész alé-
heiasz) fogja a tanítványokat ellátni.

A János 14. fejezetben azt olvassuk, hogy Jézus
ezt az Igazság Lelkét paraklétosz-nak – a segítségül hí-
vott ügyvédnek nevezi.

Lukács 21. fejezetében olvassuk, hogy Jézus
megjövendöli az apostolok üldöztetését, s ezt mondja
nekik: „Ne törjétek a fejeteket, hogyan védekezzetek.
Olyan ékesszólást és bölcsességet adok nektek, hogy
egyetlen ellenfeletek sem tud ellenállni vagy ellentmon-
dani.” Máténál: (10/19) „Amikor átadnak benneteket a
bírósnak, ne töprengjétek azon, hogy hogyan és mit
mondjatok...Mert nem ti fogtok beszélni, hanem majd
Atyátok Lelke szól belőletek.” (Természetesen itt is „to
Pneuma tú Patrosz hümón”)

Nos, ez már a jövő képe, a „segítségül hívott
ügyvéd” munkája! Ahogyan a Jn.: 16/13-ban olvassuk:
„... a jövődöt fogja hirdetni nektek.”

Ez pedig pünkösd ünnepén teljesült be, amikor
mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek (Pneumatosz
Hagion). Majd Péter szólásra emelkedve felszólította az
egybegyűlteket, hogy keresztelkedjenek meg, s így kap-
ják meg a Szentlelket. (ismét: a Pneuma Hagion).

Beszélünk az Alkotóról, aki szóval teremti meg
a világegyetemet.

Beszélünk arról, hogy neve van, de azt lehető-
leg ne mondjuk ki.

Beszélünk arról, hogy Szellem.

Beszélünk arról, hogy Erő.

Beszélünk arról, hogy a Bölcsesség, érte-
lem stb. Lelke.

Beszélünk arról, aki az Isten ujjá.

Beszélünk arról, akit a próféták ajka hirdetett.

Beszélünk arról, aki az Igazság lelke.

Beszélünk arról, aki a jövő segítségül hívott
ügyvédje.

Egyszóval: beszélünk valamiről, valakiről, de ezek a
névmások nem megfelelőek, mert nem tárgyról, nem
személyről, hanem ennél még nagyobbbról beszélünk, az
ÖRÖKKÉVALÓ-ról!

Arról, Akit megpróbálunk így, úgy megközelíteni, de a
Végtelenhez végesek vagyunk!

Jézustól kapott segítség: MENNYEI
ATYÁNK.

Az első összefoglalás: ha Jézust istennek tartjuk, akkor
is csak *Szent-Kettősségről* beszélhetünk!

Akiről beszélünk, akit valahogyan meg akarunk
közelíteni, Őt ilyen-olyan szavakkal, fogalmakkal pró-
báljuk leírni, de mindig Őröla van szó, a Végtelenről, a
Mennyei Atyánkról.

**A második nagy kérdés: Kicsoda Jézus? Mit
mond magáról?**

János fellépésekor (Jn.,1/21) kérdezik a pa-
pok:”Ki vagy te?”

A feleletéből kiderül, hogy kit vártak a zsidók abban az időben:

- 1., a Messiást,
- 2., Illést –akinek meg kellett előznie a Messiást (= a Krisztoszt)
- 3., a Prófétát (5Móz 18/ 15-18) – „Neked Prófétát támaszt az Úr, körödből, testvéreid közül, mint engem (ti., magát, Mózeset, aki beszél az Ótestamentumnak ezen a helyén), órá hallgassatok”

Erre a részletre hivatkoznak majd az Apostolok Cselekedeteiben Péter: (Ap. csel. 4/22) és István is (Ap.csel. 7/37).

Péter természetesen úgy beszél Jézusról, mint akit az Isten „feltámasztott” (Ap.csel. 2/24), tehát eszébe sem jutott istennek tartani Jézust!

Úgy tűnik, hogy – bár közvetve – Jézus a „próféta” szerepet fogadja el a maga számára a legtermészetesebben; amikor Názáretben tanított, de a názáretiek „megbotránkoztak” a tanításán, azaz képtelenek voltak befogadni (Mt.: 13/57) Jézus gondolatait, akkor ezt mondta: (Mk.: 6/4) „A prófétának csak hazájában, saját házában nincsen becsülete”. (Lk.: 4/24) „Bizony mondom nektek, hogy egy próféta sem kedves a hazájában”.

Ezekből következik: hogy próféta, aki a saját népéből származik.

Amikor Ker. János elküldi – a börtönből – tanítványait, hogy „te vagy az eljövendő, vagy mást várunk?” Akkor Jézus még csak közvetve felel: „Vakok látnak, sánták járnak stb.”

Valószínűleg János tudta, hogy Jézus kicsoda, de azt szerette volna, ha tanítványai is meggyőződnek Jézus küldetéséről.

János tanítványai jól ismerték Izajást, tehát azt is tudták, hogy mit jövendölt arra az időre, amikor majd megérkezik az Úr Küldötte és minden helyre áll. (Iz.: 26/19) > „Életre kelnek majd halottaid”; (Iz.: 29/18) > „Azon a napon a süketek meghallják a könyv szózatát, ...látni fog a vakok szeme”; (Iz.: 61/1) > „Az Úr Lelke nyugszik rajtam, mert az Úr kent föl engem. Elküldött, hogy örömet vigyek a szegényeknek és meggyógyítsam a megtört szívűeket, hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak...Hogy hirdessem az Úr kegyelmének az esztendejét”.

Tehát: Jézus az Úr küldötte! Erről a szerepéről igen sok helyen olvashatunk a szentírásban: Jn.: 8/ 29 „Atyám...aki küldött, velem van, nem hagyott magamra, mert mindig azt teszem, ami tetszésére van”; Jn.. 13/20; Jn.: 16/27; jn.: 17/3; Jn.: 17/8;

Nevezetes hely az, amikor Jézus egy meghittebb pilanatanban megkérdezi tanítványait, hogy ők kinek tartják őt. Ekkor a szinoptikus evangéliumokban, mindegyikben elhangzik Péter ajkáról a Fölkent (Krisztosz) szó. Mt. 16: „Fölkent, az élő Isten Fia” (hüiosz!).

Márk 8: „A Fölkent”.

Lukács 9: „az Isten Fölkentje”.

És ezt a vallomást el is fogadja Jézus.

Majd a János evangéliumban (4. fej.) még tovább is megy: a számariai asszonynak maga mondja ki, amikor a beszélgetésben odáig jutnak el, hogy az asszony ezt mondja: ”Tudom, hogy eljön a Messiás, azaz a Fölkent, s amikor eljön, mindent a tudunkra ad.” Mire Jézus ezt felelli: „Én vagyok az, aki veled beszélek”. János a héber „messiás” szót lefordítja görögre = Krisztosz = magyarul > fölkent.

Valakit „fölkenni” azt jelenti, hogy „királlyá tenni”; egy embert a nép feje fölé emelni, de semmiképpen sem azt jelenti, hogy „istennek elfogadni!”

Jézus a legplasztikusabban a János evangélium 15. fejezetében határozza meg a maga helyét: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Atyám a szőlőműves”.

A szőlőtő és a szőlővessző fogalmak egy *növény* különböző részei, míg a „szőlőműves” lényegileg más, a növény fogalma fölött áll. A *vessző* mi vagyunk; a *tő* Ő, a mi mesterünk; a növényvel szemben a *szőlőműves* pedig biológiailag más kategória! > A Mennyei Atya!

Később: „Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak”. Ezzel megerősíti Jézus a vele való közösséget!

A középkori egyházszakadás (1054) egyik kritikus pontja a „Filioque” probléma: a bizánciak szerint csakis az Atyától származik a Pneuma! Amikor a rómaiak erőltették, hogy a „Fiútól is származik”, akkor tulajdonképpen ráerősítettek a Szentháromság-tanra. (1014-ben II. Henrik német-római császár véglegesíti a Credo-ban ezt a kitéletet (tehát a Credo még ekkor is változott!).

A kereszténység legősibb himnuszában, a hálaadó-énekben, amit mi „Te Deum”-ként ismerünk, eredetileg nem volt benne a 11. sorpártól a 20. sorpárral bezárólag tartó rész, az a rész, amely Jézusról szól. (Babits M. nem is fordítja!). S természetesen nem is a későbbiekben szokásos doxológiával zárul az ének (a korai doxológia így hangzott: „Dicsőség az Atyának a Fiú által a Szentlélekben!).

A misében énekelt Gloria szövegében is jól érezhető a betoldás: „...Domine Deus, Rex caelestis, Deus Pater omnipotens...” Az Úr szó = Domine = Adonáj csakis az Örökkévalót illeti meg. A betoldást mutatja, hogy rögtön a „Domine” szóval folytatódik itt a Gloria, amikor is Jézus lesz az Úr! - meglehetősen értelmetlenül!

Majd a befejezésben ismét az Örökkévalót illető jelzők szólnak: „...mert egyedül Te vagy a Szent, Te vagy az Úr, Te vagy a Legmagasságosabb...”

Amikor Jézus istenségét szokták bizonyítani, akkor rendszerint ezt a helyet hozzák fel a János evangéliumból:...” az Atya énbennem van és én az Atyában” (Ján. 10/38), és egy másikat: Jézus búcsúzik a barátaitól, s amikor Fülöp megkéri Jézust, „Uram, mutasd

meg nekünk az Atyát, s ez elég lesz nekünk”. Mire Jézus ezt feleli neki: „Már oly régóta veletek vagyok, és nem ismersz? Aki engem látott, az Atyát is látta!

A küldött fogalmat mai szóhasználattal *nagykövetnek* is mondhatnánk. A nagykövet háza, autója stb. olyan mintha a küldő ország lenne és a nagykövet csakis azt mondhatja, amit a küldő ország elvár tőle; ő a küldő ország egy kis szigete. Ha valaki azt kérné tőle, hogy mutasson egy embert a hazájából, akkor ő természetesen magára is mutathat, hisz ő is egy ember a hazájából. Mégis roppant nagy hiba összetéveszteni a küldöttet az egész hazával, ahonnan küldték őt; Jézust összetéveszteni a küldőjével, a Mennyei Atyával!

Az ember egy csöppnyi lenyomata a Végtelennek, akiről a fogalmaink roppant homályosak; Jézus személye, élete egy 33 évig tartó lenyomata az Örökkévalónak!

Aki 1, azaz egy Istent hisz, nevezheti Őt Jahveh-nak, Seregek Urának, Ábrahám-Izsák- Jákob Istenének vagy Mennyei Atyának, az megrendülten, borzongva, áhítattal keresheti, gondolkozhat Róla, de Jézussal, az emberrel, az igen jó emberrel szembe kell néznie, s a legmelegebb barátságba kell keverednie vele!

Persze, ha istenné toljuk őt fel, akkor ő oly messzire kerül tőlünk, hogy meg sem halljuk a szavát, az isteni tanítást, amit ő persze előírhat, mert isten, de mi szegény halandók azt úgysem tudjuk teljesíteni! Ő éppen a fordított utat jelenti: Ő hozta le nekünk a Mennyei Atya képét!

Ha itt van emberként köztünk, s kezet fogunk Vele, akkor, amikor éppen megbotlanánk, egy picit emel rajtunk, s egyensúlyunkat megtartva, tovább tudunk lépkedni.

Így gondolkodom: tulajdonképpen minden ember lelke legmélyén ott van a tiszta, becsületes, alkotó élet csirája, a jó és a rossz közti megkülönböztetés tudása, tehát azokéban is, akik sohasem hallottak Jézusról, s egészen más elképzeléseik vannak az élet tágabb kereteiről, túlvilágról, jövőről. Tehát ha ezek szerint élnek, azaz hallgatnak erre a lelkük legmélyén világító törvényszerűségekre, akkor ők is élhetnek teljes értékű életet!

A mi „szerencsénk”, hogy ezt a lelkünk mélyén pislákoló vagy izzó törvényszerűséget, ami a Mindenható egy szikrája, ezt a „tudást”, az isteni-élet lehetőségét Jézus elénk-élte, amint azt az Örökkévalótól kapott Lélek sugallta neki.

Itt egy kicsit elfilozofálhatunk: Isten = a Teljeség. Belőle kiáramlik az ereje, de ettől Ő nem lesz kevesebb, csak, akibe belefolyik ez az Erő, az gazdagodik fel hirtelenül. Ha valaki nem fogadja be ezt az Erőt, akkor ez visszahúzódik. (Ez egy igen érdekes kép, melyet Jusztinosz használ a „Párbeszéd a zsidó Trifónnal” c. művében – i.u. 160.)

Jézus tanít az életével, csodás tetteivel, s a szavaival; fejtegeti azt, amit tulajdonképpen minden embernek tudnia kellene.

Jézus a Tanítása által lett a Megváltó; (Jn.:9/51) „...aki megtartja tanításomat, az nem ízleli meg a halált örökre.”

Majd a búcsúbeszédében Jn. 15-ben: „Ti már tiszták vagytok a tanítás által, amelyet hirdettem nektek”. Ezt a gondolatot folytatva: „Ha nem jöttem volna és nem tanítottam volna őket, nem volna bűnük” (azokról beszél itt, akik hallhatták a tanítását, a környezetéről, de nem fogtak föl belőle semmit. Jn.: 15/22).

Második eredmény: Jézus nem Isten; marad az Egy-Isten-hit!

Mégis, miért ez a nagy zavar, amely elválasztja a kereszténységet a gyökerétől, a zsidó hittől, aminek természetes következménye – a gyökerétől elválasztott növény sorsa -, hogy teljesen eltorzul, s az egyszerűbb kiadású testvérrel, a muzulmán vallással is éles és állandó ellentétbe kerül. A zsidó, a mohamedán és a keresztény, a közös szent helyen állandóan csak veszekedni tud. (Ezt már Miguel Serveto 1550 körül is világosan látta!)

Amikor Pál hirdetni kezdi az Örömhírt > evangéliumot, azt hogy megszületett a várva várt Messiás > a Krisztos, akkor az a rettenetes gondja, hogy rögtön ki kell mondania azt is, hogy már „meg is gyilkolták”! Ezért volt számára a *feltámadás, feltámasztás* fogalma elengedhetetlen tény! Ha már kivégezték, akkor nem lehet a nép szabadító királya, fölmentje, messiása.

A zavar kezdeteit már Szt. Pál Rómaiakhoz írt levelében kitapinthatjuk, amikor az első fejezetben, a 3. versben ezeket írja: „Jézus, aki test szerint Dávid házából származott, de a Szentlélek szerint, a halottak közül való feltámadásával Isten hatalmas Fiának bizonyult”.

Bár később azt írja, hogy (Isten---) „föltámasztotta halottaiból”. Tehát mégsem egyenlő Istennel! Majd az 5. fejezetben világosan úgy ír Jézusról, hogy Ő a közvetítő.

A „Filippiekhez írott levél 6. versében mégis így ír Jézusról: „mert Ő Isten formájában lévén nem tekintette Istennel való egyenlőségét olyan dolognak, amihez föltétlenül ragaszkodnia kellene, ... hanem hasonló lett az emberekhez.

A Zsidókhöz írt levél 7. fejezetében is Jézus mint „közvetítő” szerepel.

Hogy melyik levél pontosan mikor keletkezett és ki írta, az e helyütt nem érdekes, mert mindenképpen a II. századnál korábbra szokás datálni őket.

A János-evangélium első része mégis ennél későbbi, amely már teljesen a hellén elképzelést mutatja a Logoszról > Jézusról > a Világosságról: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, s Isten volt az Ige. Ő kezdetben az Istennél volt. Minden általa lett”.

Amikor a 18. versben ezeket írja:

„Az Istent soha senki sem látta – az egyszülött Isten, aki az Atya kebelén nyugszik, az jelentette ki őt”.

Tehát két Isten volt? – Kérdi rögtön Trifón.

Némi tisztázás-kísérlet.

Ahogy terjedtek Jézus gondolatai a térben és időben, úgy vált egy sokszálú eszme-rendszerre az eredeti tanítás. Természetesen emberenként, habitusonként is megindultak a finom elágazások, de a legfőbb hatás maga a történelmi közeg, amiben ez megtörtént.

Egyrészt élt a gyökér, a zsidó vallás, aminek már Jézus idejében is több ága létezett.

Másrészt a dekadenciába hajló hellén kultúra.

Ezt az állapotot igen világosan kiolvashatjuk a már említett Jusztinosz-féle „Dialógus a zsidó Trifónnal” c. (i.u. 160 körül) igen hosszú párbeszédéből. (ami valószínűleg egy ember gondolatai párbeszéd formában leírva.)

A zsidó elvárná a keresztény filozófustól, hogy metélkedjen körül, tartsa be a zsidó étkezési szokásokat és a szombatot. A messiás nem lehet isten. Jézusnak nem volt praeexistentiája [az időben való megszületés előtti élete]. Jézus a reá szállt Szentlélektől lett Megváltó, Isten küldötte. A sokat emlegetett Logosz = a mennyei törvény, ami létezett a teremtés előtt, de ez nem Jézus személye volt!

Trifón örültségnek nevezi a szüzi szülés fogalmát, s ekkor a hellén elképzelést hozza fel, mely arról szól, hogy Zeusz a szűz Danaé-ra arany alakjában folyt rá, s e nászából született Perzeusz.

Jusztinosz pedig Jeremiásra hivatkozik (31/31), aki már az Új Szövetségről beszél, ami hatálytalanítja az Ószövetséget. Szerinte „mi vagyunk az igazi izraeliták, a lélekben körülmetéltek”.

E korban erősen hatottak Platón gondolatai, aki nagyon szerette 3 lábra állítani az elképzeléseit. Egy ilyen hármasság: – triasz [görög] > trinitas [latin] – a Demiurgosz (Alkotó)-Logosz-Pneuma hármassága. Ebből az „Alkotó” fogalma kvázi természetesen jön, talán ugyanilyen természetes a „Pneuma” fogalom. A legtöbb gond a „Logosz” fogalommal van.

Logosz = a szó, az ige.

A Teremtéskor: „Isten így szólt: legyen világosság”. Tehát a „szó” kvázi Isten szerszáma, amivel alkotta a világosságot. Tehát a Teremtés után rögtön ott volt a „Szó”, ez a praeexistentia.

A János evangélium kezdete: „Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige”

[Ezt a János-i részt, - 1 -14. versig - egészen az a legutóbbi ideig, minden katolikus papnak, minden misében „utolsó evangéliumként el kellett mondania!], a fentiek értelmében tehát áll a jánosi kijelentés, de ez nem jelentheti Jézus személyét!

Jusztinosz: „az Ige az Atya benső ereje > dűnamisz.

Trifón: a Logosz megtestesülése lehetetlen.

Más megközelítés (rabbinikus tanítás): Logosz = a mennyei törvény, tehát létezett a teremtés előtt.

Jusztinosz: a filozófia Istentől kapott ajándék. Egy másik gondolata: az asszonyt nem metélik körül, tehát ő istentelen?

Jézus személyes élete természetes volt, ahogyan ez az evangéliumokból kitűnik.

Született, felnőtt, evett, beszélt, részt vett egy lakodalomban is és tanítva járt kelt az országban. Mégis a beszédének az ereje, csodás tettei egy kicsit megemelték a földön való helyét.

Az Apostolok Cselekedeteiben van egy érdekes megjegyzése Péternek, amikor Jézus föltámasztásáról beszél: „...Isten harmadnapon föltámasztotta és nyilván megmutatta, *de nem az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanúknak, vagyis nekünk...*”.

Mi a föltámasztás, föltámasztás fogalma alatt azt értjük, hogy az, akit újból életre keltenek, az tovább éli a szokásos életét a szokásos környezetében, s nem csak bizonyos emberekkel találkozhat. Tehát ez a *föltámasztás* mégsem olyan volt, mint ahogyan általában el szoktuk képzelni!

Mind ez a hellén szellemi környezetben történt. A nem-keresztény tudja, hogy Zeusz nászra lépett Alkménével, aki fiat szült, Héraklészt.

Héraklész rendkívüli dolgokat tudott művelni, hisz félisten volt, mégis az emberi féltékenység szörnyű halálba kergette. Majd az erényes életéért az istenek maguk közé fogadták.

Ez az elbeszélés majdnem pontosan fedi a bibliából ismert Jézus-életet.

Illetve azt lehet mondani, hogy a bibliai elbeszélés igazodott a hellén köztudathoz! Amire azt mondhatjuk, hogy ez igen természetes következmény, jelenség volt akkor!

Az ókor végének századaiban a jézusi eszme a filozófusok körében is erősen hatott, terjedt –lásd: Jusztinoszt, aki nem zsidó szülőktől származott, s a filozófiában kereste Isten megismerését.

Tehát a kereszténység már nemcsak a gyakorlatot jelentette, Jézus tanításának a követését, hanem a filozófiai gondolkodás tárgya is lett. Így születtek meg a görög vallás és a zsidó vallás összeegyeztethetőségének a kísérletei. S így született meg a kereszténység mai arculata, amire ismét azt mondhatjuk, hogy természetes.

Ekkor bontakoztak ki a Jézus személye körüli különböző elképzelések a keresztény gondolkodó atyák körében, mert nem tudták elfogadni, hogy Jézus Mária és József gyermeke, hogy természetesen élt, evett, járt-kelt, tanított, s ennek ellenére mégis a tanításának, beszédének nagyfokú izzása volt; e kettősséggel nem tudtak mit kezdeni - ez csak *isteni* lehet. Ugyanakkor a hatalmi féltékenység miatt bekövetkezett szörnyű halála mégis *emberi* kínokkal járt.

Tertullianus 200 körül úgy próbálja megoldani a sokat boncolt kérdést, hogy Krisztusban 2 természet van,

melyek nem keverednek, csak összekapcsolódnak. Csodái istenségét bizonyítják, szenvedése pedig az emberiségét.

Ez csak az egyik megoldás a III.-IV. századi elképzelések közül.

Különös lökést adott a Jézusról való gondolkodásnak, hogy 300 után Diocletianus, majd társcsászára, Galerius is felhagyott a keresztényüldözéssel, és 313-ban, Mediolanumban (Milánó) a két új császár, Constantinus és Licinius az addigi vallások mellett megengedett vallásnak hirdették ki a kereszténységet is.

A Latin birodalom keleti felén, ahol a platóni filozófia erősebben hatott (Antiocheia, Alexandria) Jézus mint Logosz megjelenése igen heves vitákat váltott ki: *Isten az Istentől* vagy csak *hasonló* Istenhez > *homousziosz* vagy csak *homoiusziosz*.

Constantinus császár ezt eleinte „csip-csup ügynek” tartotta, s megbékélésre szólította fel a szemben álló feleket, Alexandroszt és Areioszt (Ariusz). Majd, amikor világossá vált számára a megbékélés lehetetlensége, akkor összehívott egy Nikaiában (Törökország. > Iznik, latinosan = Nicea)) tartandó egyetemes egyházi gyűlést (zsinatot).

Constantinus-nak szükséges volt az egységes birodalomhoz az egységes birodalmi vallás. (előző évben verte le a keleti részek uralkodóját, Licinius-t, majd ki is végeztette; ekkor lett újból nagy egység a Római Birodalom).

A korábbi több-isten hittől szemben az egy-isten hit, illetve a korábbi társ-császár gyakorlattal szemben az egy-császár uralma természetes volt a számára.

A zsinat annyira keleti kérdés volt, hogy maga a pápa (Silvester) sem jelent meg rajta. A szemben álló felek Alexandrosz, majd Anasztasziosz és a más véleményen levő Areiosz (Ariusz) alexandriai püspök, ill. papok voltak.

Tehát Nikaia-ban egy végső dokumentumot kellett megalkotni, mely a hit állításait rögzítette, Ossiusz Cordoba-i püspök, Constantinus vallási tanácsadója, elnöklelté alatt, de Constantinus jelenlétében.

Az itt megszületett hitvallást Ariusz is aláírta, de bizonyos megjegyzéseket fűzött hozzá, ezért száműzték, de később mégis megkegyelmezett neki Constantinus, s visszatérhetett Alexandriába.

A zsinaton megjelenő Constantinus ragyogóan öltözve, arannyal, gyémánttal ékesítve jelent meg Isten angyalaként, ahogyan az egykori egyházatya írta, nyomtatékot adva a végső döntésnek, bár ő maga még nem volt keresztény!

A végső döntés, tehát a mai Credo-nk szintén összevágott Constantinus elveivel:

- *Hiszek...Jézus Krisztusban, ...Isten az Istentől* > Apollón Zeustól;
- *Világosság a Világosságtól* > Apollón a naphoz hasonló tiszta fényű szellemiség megtestesítője; (amikor Constantinus elkezdte Bizáncot

építtetni (324), első dolga volt, hogy egy óriási Heliosz szobrot állíttatott fel a főtéren – Apollón-hitű volt!)

- *Valóságos Isten a Valóságos Istentől* > Zeusz is és Apollón is isten volt!
- *Született, de nem teremtmény* > született, mert Zeusz és Létó fia volt, de nem volt halandó.
- *Az Atyával egylényegű* > homousziosz.
- *és minden általa lett.* > Tehát ő volt a logosz, amivel az Atya alkotott > „Kezdetben volt az Ige = a praesistentia ... A jánoszi evangélium kezdete.

Ezt a szöveget mind a mai napig az ünnepi misékben elmondjuk!

Egy jellemző szöveg, amit minden nagyszombaton hittől szoktunk énekelni, amely annyira jellemzi e kor szócsavarásait: „Lám, mennyire szükséges volt Ádám vétke, hogy Krisztus legyen a váltásának a díja! Ó, szerencsés vétek, hogy ilyen hatalmas és fölséges Megváltót kívánt és érdemelt”. --- Ezt a szofisztikát nem is érdemes kommentálni!

A mai Credo-nk megszületését olyan császárnak köszönhetjük, aki megölette fiát, feleségét, apósát végül a sógorát is Licinius-t, akivel együtt fogalmazták meg 313-ban a Milánói Edictumot. Aki a birodalom Keleti felének volt a császára, s 324-ben vesztett Constantinus-szal szemben, s így lett Constantinus az egész birodalom Augustusza. Megöletett több filozófust, akik nem akarták elfogadni az új hitet. Egyszóval: egy gátlástalanul hatalomra törekvő, gyanakvó, hiú, véreskezű ember volt.

Hogy Jézus *egylényegű* volt-e az Atyával vagy csak *hasonló* hozzá, még a továbbiakban is ingadozó tétel volt az uralkodói körökben (a császár nem filozófus, nem teológus, nem is keresztény, hanem katona volt, aki rájött, hogy a pogány kultikus tárgyak beolvasztásából pénzt lehet veretni!).

A későbbi császár, Theodosziusz már igen erősen a keresztény vezetők hatása alatt állt, s 381-ben, Konstantinápolyban véglegesítette a Credo-t, s az ariánus nézeteket valló emberek ellen kegyetlen harcba kezdett, bár az ariánizmust nem tudta teljesen kiirtani. Az arianizmus is, ami – látjuk -, hogy Jézus státusának meghatározásában szintén bizonyos homályt képviselt, nem mondta ki, hogy Jézus Ember volt; a homoiusziosz kifejezés sokféleképpen magyarázható!

Ezzel végeledett a Szentháromság-tan, amit a mai teológusok többféleképpen próbálnak magyarázni, érezvén az eredeti görög szofisztika buktatóit.

A történelemben újból és újból felütötte a fejét a szentháromságtan kritikája, ami mindig az *eretnakség* gyanúját ébresztette, s aminek az eredménye a máglyahalál lett.

Miguel Serveto-nak is ez volt a „bűne” és a protestáns Genfben; 1553-ban a „Christianismi restitutio” (A kereszténység helyreállítása) műve okán a máglyán fejezte be életét!

Kérdés: szükséges-e, hogy ez ma is így legyen?

Már a Credo-nk kezdetének a fordításával is baj van, helyesen így volna: „Egy Istenben hiszek”. Ti. az akkori több-isten hitte szemben kellett ezt kimondani; „egy” mint határozatlan névelő nincsen a latinban!

Arra kell gondolnunk, hogy a hellén kultúra bizonyos részei mennyire tovább éltek, élnek a történelemben!

Az írástudatlanra azt mondjuk, hogy „analfabéta”, de nem érzékeljük, hogy a görög ABC-t használjuk a magyar beszédünkben. Természetesen beszélünk „atom”-bombáról stb. A fizikus természetesen használja a képleteihez a görög ABC-t, s a görög eredetű keresztneveket is természetesen használjuk. Nem régen még a görög nyelv ismerete szorosan hozzátartozott a műveltséghez.

A görög mitológia ismerete nélkül nem értünk meg sok képzőművészeti alkotást.

A latin nyelv némi ismerete nélkül, az orvostudományban még ma sem boldogulhatunk. Az európai nyelvekben mindenütt ott bujkál a latin örökség.

Tehát nagyon természetes, hogy a vallásunkban sem érezzük okvetlenül idegennek a hellén hatásokat. Sajnos, a római szt. Péter bazilika homlokzatán még ma is ott áll a pogány latin főpap tisztségének a jelölése: *Pontifex Maximus* = a „legfőbb hídépítő”.

A gonddal akkor szembesülünk, amikor olyan embereknek kell beszélnünk a vallásunkról, akik számára a latin-görög kultúra teljesen idegen. Akik számára a szüzi szülés teljesen érthetetlen. Akik számára a félisten fogalom nem létezik. Esetleg a többisten-hitnek sincsen értelme, s egyáltalán a halál-utáni életről egészen más fogalmaik vannak, mint nekünk, európaiaknak – ha vannak!

Függelék – magunknak.

A fentiekben beszéltünk Istenről, Istenekről, hitről mintha valami technikai eszmefuttatást tartottunk volna. [helyesebb volna kis betűvel írni az „isten” szót, mert ez csak a foglalkozása az illetőnek, hisz az istennek van neve is, amit a legnagyobb tisztelet kell öveznünk!] Miközben számunkra az isten-fogalom végtelen valamit, valakit rejt.

Mily nehezen felelhetünk arra a kérdésre, hogy „mi vagyok én?”, hol vannak a határaitam?”

Ennél végtelenül nehezebben felelhetünk arra a kérdésre, hogy „mi az isten?”

Amikor Jézus „Mennyei Atyának” nevezi, akkor rögtön ott a kérdés: „hol az a menny?”

Majd, amikor folytatjuk, még kívánjuk is, hogy „jőjjön el”!

Talán ekkor indulhatunk el a felelet felé: talán minden emberben él részletekben egy-egy probléma helyes, tökéletes megoldása. Pl.: Michelangelo freskóit nézve, kimondhatjuk, hogy azok tökéletes képek.

Ugyanígy: Bach egy nagy Prelúdiumáról kimondhatjuk, hogy hibátlan zenei alkotás.

Ilyenkor ki is szalad a szánkon, hogy „isteni”!

Tehát máris közel kerültünk a felelethez: ha az emberben levő isteni Szikra képes egy-egy pillanatban, egy-egy közegben tökéleteset, istenit alkotni, akkor ott és abban a pillanatban kvázi beláthatunk a Mennyei Országába! Tehát a Mennyei Országába körülöttünk, bennünk bujkál!

Csak az a kérdés, hogy ezt mennyire tudjuk kiterjeszteni, általánossá tenni, s nem csak a művészetben, technikában, tudományban, hanem az erkölcsi életünkben is.

El tudjuk képzelni, hogy egy hivatal pontosan, barátságosan és nem fölöslegesen működik, s mi szívesen megyünk oda ügyes-bajos dolgainkat elintézni; érezzük, hogy ekkor és ott eljött az Isten Országába!

S hol az Isten? – Ott, ahol mindez megvalósul, hisz ilyenkor az Ő Országában járunk! Ott Ő a láthatatlan Gazda!

Hol? - Az ember dolgai közt, ahol, akiben működhet!

Milyen pontosan mondta ezt József Attila:

Hogyha golyóznak a gyerek,
az isten köztük térfereg.

S ha egy a szemét nagyra nyitja,
golyóját ő lyukba gurítja.

Igen, a gondunk az, hogy Őt kézzel meg nem foghatjuk; a babonás dolgok mindig ennek a hiánynak a pótlásai – egészen az oltáriszentségig!

Reméljük, hogy Mennyei Atyánk ismer és megért bennünket annyira, hogy ezt nem fogja halálunkkor rossz néven venni tőlünk!

„Nagyon vigyázatok – az életetek függ tőle! Amikor az Úr a Hórebbe a lángok közül szólt hozzátok, semmiféle alakot nem láttatok. Ne vetemedjete hát arra, hogy istenszobrot csináljatok magatoknak, férfi vagy nő alakjában...” (5Móz. 4/15). (a katolikus kegytárgyüzletek nagy-nagy kínálata!!!).

Nem gondolunk arra, hogy minket sem lehet megfogni!

A villamos zökkenik egy nagyot, s valaki a lábamra lép: ekkor azt mondom, hogy a „lábamra lépett, mintha azt mondanám más esetben, hogy „a kalapomra ült”, s nem azt, hogy „rám lépett”, tehát a lábam az nem én vagyok, csak annyi, amennyi a kalapom is!

Akkor hol kezdődöm?

Máskor: „szíven ütött a megjegyzése”. Hová ütött? – A szív egy érzéketlen izomköteg.

Tehát kívül és belül nagyon bizonytalanok a határaitam.

Az életrajzomban a legjelentéktelenebb adat lesz a pontos magasságom. Az Énem lesz a téma, a megragadhatatlan részem! S, amikor a nagy emberek műveit olvasom, nézem, hallgatom, akkor az alkotók valós megjelenéséről esetleg már semmi elképzelésem sem lehet, csak a műveikből kiáradó isteni szikra fényét érzékelem.

S mi hisszük Jézus által, hogy ez a mindent-alkotó megfoghatatlan Szellem szerep is bennünket!, ami azt is jelenti, hogy ez a Szellem Személy is!

Azt hiszem, hogy a kereszténységben ez az utóbbi gondolat az, ami a többi vallásoknál többet ad a számunkra. Ezért oly végtelen hiba minden szerencsétlen elképzelést benne hagynunk a keresztény gondolkodásban! Ezért oly igen nagy kötelességünk, hogy lehetőségeinkhez képest, mindent megtegyünk a vallásunk mozzanatainak a fokenkénti tisztázására! Csöndben, nem megbotránkozást kiváltva, de mindig egy kicsit előre lépve!

Gondolatom.

A Mennyei Atya képe úgy alakul ki bennem, hogy mindazok képe, akik valaha is szeretetükkel, dicséretükkel, irántam való érdeklődésükkel megemelték engem, összeáll egy meleg, szerető képpé.

Kezdve a földi édesapámétól, akinek a szíve-melege ma is fűt.

Vagy, aki csak egyszer dicsért meg, s nem felejttem el a szavait.

Volt, aki évekig nagyon lelkiismeretesen, s szerető bölcsességgel tanított, s egész tanári munkásságomra rányomta a bélyegét.

Volt tanárom, akinek arca túlvilági fényvel világított, amikor misézett; ezt a fényt nem tudom elfelejteni!

Volt öreg tanárom, aki előtt, ha új gondolatot mertem felhozni, kedvesen érdeklődni kezdett az ötletem iránt, vagy máskor, amikor ellene beszéltem, képes volt igazat adni nekem: a képe mindig előttem lebeg.

S van, akivel a fenti kérdésekben mindig azonosulni tudok.

Milyen jó volna, ha e képek *összege* átrajzolódna belém, ez az egymásra rajzolt képekből összeállt kép lebegne mindig előttem! Ahogyan a Mennyei Atya képe rávetült Jézus arcára –, amikor Fülöp kérte!

Nem csoda, hogy a Mennyei Atyánknak nincsen határozott képe előttem, hiszen oly sok alakban jelent meg nekem! S rá kell döbennem, hogy mindenütt kerestem, pedig Ő bennem szeretett volna lakni!

Föltekintek, s boldogan, mosolyogva szívom magamba ezeket a képeket: találkoztam az Istennel!

2017 febr. 03.

MLECSENKOV ANGEL

A HÉTKÖZNAPOK SZENTLELKE...

Szentlélek, Te nemcsak ünnepi Lélek vagy, hanem a hétköznapi Szent Lelke is. Nem a nagy pillanatok varázslataért, nem a tüzes nyelvek fellobbanásáért fordulok Hozzád. Hétköznapi kéréseim vannak. Tegnap ugyanazt kértem, amit ma, s könnyen lehet, hogy holnap is ugyanazt fogom ismét csak kérni.

Jőj Szentlélek, hétköznapi Szent Lelke! Hozd el minden nap lelkembe a megingathatatlan meggyőződést arról, hogy a Te gondoskodó értelmed örökösödik felettem. Az egyre szűkülő, beláthatatlan végső ösvényeken is. Nem kérek Tőled nagy távlatokat, csak a hétköznapi világosságát. A tervező látja az egészet, a munkának csak az egyes téglák sorrendjét kell eltalálni, s megépül a mű. Add hinnem és megtapasztalnom, hogy Rád figyelve, mindig megsűgöd a feleletet, hogy hová és milyen téglát kell a következő percben elhelyezni. Ragyogtasd fel a reményt a részletek homálya felett, hogy a Föld és az Élet azoknak az öröksége, akik hallgatnak irányításodra, akik dikaioszünetre és tökéletességre törekcsenek.

Jőj Szentlélek hétköznapi Szent Lelke. Adj erőt mindennapra nekem, reggeltől – estig és estétől – reggelig, hogy lankadatlanul tegyem az egyik lépést a másik után, a jónak és igaznak útján. Segíts úrrá lenni a fáradtságon, a csüggedésen. Vigyázz, hogy soha ne álljak meg a hamis diadal reményében. Ne enged fekve maradni, ha elbukok.

Jőj Szentlélek, hétköznapi Szent Lelke! És segíts hozzá, hogy mindennapom pünkösöd legyen. A lángnyelveknek nem fölöttem, hanem bennem kell lobognia. Nem annyira másoktól megkülönböztető külső jelnek, vonzó reklámnak kell lennie, hanem belső motornak a magam számára, amely képessé tesz a jó és igaz úton járni és másokat is rávezetni arra.

Jőj Szentlélek, és segíts, hogy szentek legyenek a hétköznapijaim.

DEBRECZENI ZSUZSA

EMLÉKEIM PÖRNYECZI VERÁRÓL...

Talán 1945/6-ban született. Azt jobban tudom, hogy 1995 decemberében halt meg. Tehát 60 éves kora körül halt meg. Rákban szenvedett, és utolsó heteit egy HOSPIS intézményben töltötte. Ott látogattam meg, mielőtt kiutaztam külföldre. Nagyon hálás volt, hogy el tudunk búcsúzni egymástól, mert sejtettük, hogy már többet nem fogunk találkozni ebben a földi létben. Valóban, mire hazajöttem, ő már az Örök Hazában volt. őrzök

egy kis karácsonyi ajándékkísérő lapocskát, mert annyira kedves, amit írt rá: „KÖSZÖNÖM, HOGY AKKOR IS SZERETSZ, HA NINCS KARÁCSONY”.

A Baby – Aranka - Damján Gizi által összehozott közösségben voltunk egy közösségben. Egy közösségi házi feladat volt „ajándékot” adni egymásnak Húsvétra – vagyis megköszönni egymást. Akkor én ezt írtam Verának:

VERÁM!

Talán legrégebbi az ismeretségem Veled. Mi csak itt-ott találkoztunk a Bokorban, de ezek a találkozások nagyon mély lelki szálakat kötöttek össze „örökre” bennünk. Én egy lelkigyakorlaton találkoztam Veled először, - amikor még véletlenszerű volt az, hogy kik jönnek össze. Soha nem felejttem el, ahogy imádkoztad, - azt hiszem egy du. - i szentségimádáson, vagy misén áldozás után, - „Itt jelen vagy az Istennek Fia ...” Akkor hallottam először ezt az imát, ill. éneket. (Azóta de sokszor énekeltem már!) Valóban ott volt jelen az Istennek Fia! Veled is olyan a barátság, - ahogy Éva néni mondta: - egy hullámhosszon voltunk és vagyunk a mai napig is. Hálát adok Istennek ezért a barátságért! Sokszor szavak nélkül is ugyanazt gondoltuk, gondoljuk, és hányszor megajándékoztuk egymást gondolatainkkal egy-egy levélben, vagy egy-egy telefonbeszélgetésben. Hányszor melegegett fel szívünk egymást hallgatva! Hálát adok Istennek azért is, hogy nagy betegséged által milyen nagy felismerésekre tettél szert és nekünk is példát adsz az „elfogadásra”, de arra is, hogyha mégis más a terve Veled, akkor kész vagy közreműködni a felépülésben. Én csak „emberiül” tudok gondolkodni, és némiképp önzően, amíg lehet, csak maradj közöttünk és gazdagíts minket szeretetteddel, gondolataiddal, - amiket megosztasz velünk, és ne igyekezz még annyira abba „Szébb Hazába”, - amit olyan szépen elképzeltél Magadnak. Ámen.

Szeretettel: 2004 Húsvétján

Ekkor már bizony elhatalmasodott rajta a betegség, de nagyon szépen készült Odaátra. Egy levelet bízott rám, hogy adjam oda Ildinek, aki szintén a rákkal küszködött, és már kórházban volt. Talán Vera már nem volt olyan állapotban, hogy meg tudta volna látogatni Oldot, azért bízta rám a „postás” szerepét. Íme a levél:

Drága Zsuzsa! 2005-08-08

Telefon helyett mégis inkább írásban jelezném Ildinek, hogy nagyon gondolkodom rá. Nem akartam a kórházba címezni, hátha elkeverik. Ezért téged kérlek, hogy majd vidd el neki, és nem zavarom.

Nagyon köszönöm neked, hogy olyan jó testvér vagy, jó testvérünk vagy. „Csak” imával, szenvedéssel viszonozhatom, amit értünk tétél, teszel.

Jó lesz mindnyájunknak együtt lenni! Addig pedig meleg testvéri szeretettel ölelünk, Vera és Tibor

ÜZENET

Miért sirattok?
Hisz Isten arca volt,
Mely simogatóan,
Hívón rámhajolt.

És én mentem...
S most fényözönben élek,
És nem vagyok más,
Csupán tisztult lélek.

Sziromhullás volt...

Árnyékom lehullt,
A szemetek hát könnybe
Miért borult?

Ha emlegettek, köztetek leszek,
Ha imádkoztok, veletek vagyok,
Ha rám gondoltok, mosolyogjatok,
Emlékeim így áldás lesz Rátok.

Turják Ildikó testvérem, Drága Ildi!

Ha majd szemem elveszíti a földi határ körvonalait, akkor a Te kegyelmednek fénye töltse be szegény lelkemet, hogy a Te világosságodban induljak a Veled való nagy Találkozásra!

Ezzel a lélekkel ölellek és Veled vagyok: Vera

2017. augusztus 4.-én

GÉGÉNY ISTVÁN

BEER MIKLÓS: IDEJE PAPPÁ SZENTELNI NŐS FÉRFIAKAT, ÍROK A PÁPÁNAK...

A váci megyéspüspök az elsők között főpásztorként ki mondta, amit sokan felvetettek már az egyházban. Megkérdeztük, miért gondolja így.

– A katolikus püspökök sorában Ön az első, hazánkban mindenképp, aki a nyilvánosság előtt vállalja azon véleményét, hogy pappá kellene szentelni arra alkalmas női férfiakat. Ideje van ezt kimondani?

– Azt hiszem, ideje van. Most találkoztam egészen konkrétan olyan helyzettel, hogy 8-10 egyházközségbe egyszerűen nem tudok papot küldeni. Ezt a toldozgatást, foltozgatást már nem lehet tovább folytatni, hogy akár külföldről, Lengyelországból, Indiából papokat várunk. Nekünk kell megtalálni azokat az embereket,

akikre rá lehet bízni egy egyházközség vezetését. Olyat, aki hiteles, szép családi életet él, akire rá lehet bízni a templom kulcsát, a közösséget. Azt még ki kell dolgozni, hogy milyen képességgel lehetne ezeket az embereket segíteni szolgálatuk ellátásában. A pappá szentelés egy távlati lépés lenne.

– Ez azt is jelenti, hogy a választható cölibátus lenne az egyház útja?

– Én így gondolom. Viszont azt is gondolom, hogy az állandó diakonátus nem lehet a papság felé való átmenet. Az egy másik küldetés. Ne keverjük össze a papsággal tehát a diakonátust! Ezért fontos, hogy nagyobb távlatban gondolkodjunk, és a fő szempont a közösségek lelki vezetése legyen. Ne keressünk félmegoldásokat, így például ne alkalmazzuk az állandó diakónusokat amolyan pót-papként.

– Akár lát is maga körül olyan alkalmas nős férfiakat, akik a megfelelő képzést megkapva családostól létrehozhatják a papok helyettesítését, akiket fel is szentelne?

– Igen. Látok olyan embereket, akik a maguk szerénységével ott vannak a háttérben. Fontosnak tartom elmondani, hogy nem tartanám helyesnek a papok nősülését, teljesen másról oldalról közelíteném meg az egészet. Az alkalmas nős férfiakat pedig meg is kellene szólítani, meghívni. Felejtjük már el azt, hogy lehet papnak jelentkezni, és ennyivel beérjük! Akit arra alkalmasnak tart az előljáró, azt hívjuk meg, és bízunk rá a megfelelő feladatot.

– Tervezi-e, hogy ezen törekvéséről tájékoztassa az Ön előljáróit?

– Tervbe vettem.

– Konkrétan Ferenc pápának fog írni?

– Igen.

BARSI BALÁZS

MIRE MEGOLDÁS A NŐS FÉRFIAK PAPPÁ SZENTELÉSE?

VÁLASZ BEER MIKLÓS
PÜSPÖK ATYÁNAK

Beer Miklós püspök nős férfiak pappá szentelésében látja a paphiány megoldását. Európában általában, és nálunk, Magyarországon, nem

paphiány van, hanem hívóhiány. Ha egy-egy filiában tíz-húsz ember, vagy annyi sem jön össze vasárnaponként szentmisére, akkor hazánk missziós terület lett.

Egy évtizeddel ezelőtt a verbiták (missziós atyák) térképén Magyarország a választható missziós országok között szerepelt. Argentína őserdeiben nem a papok számát növelték, hanem remekül felkészített, Istennek szentelt (coelibatust vállaló) papok számára nagy-szerű missziós programot dolgoztak ki, és katekétá-

kat neveltek melléjük.

Valóban el kellene hagyni azt a fajta, a fölszentelt nős diakónusok által néha gyakorolt „csonkamise”-szerű liturgiákat, és az Isteni Ige hatékony hirdetését kellene bevezetni helyette. A szemináriumokban arra kellene nevelni a papságra készülő fiatalokat, hogy felkészített katekétákkal és diakónusokkal dolgozzanak együtt.

Helyes, amit a püspök atya mond, hogy nem a papok megházasodásáról van szó, hiszen arról szó sem lehet, mert a coelibatus fogadalmában visszavonhatatlanul átadták magukat a szűz Krisztus Főpap szolgálatára.

Inkább a papok nevelésében az egyéni életszentségre való törekvést kellene a középpontba állítani, bemutatva, hogy éppen ennek a kisugárzása az igazi pasztoráció: „Ti vagytok a föld sója.”, „Ti vagytok a világ világossága.” (Mt 5,13-14), ld. Vianney Szent Jánost.

Amikor szent buzgalomtól elragadtatva megoldásokon törjük a fejünket, néha elhanyagoljuk megkérdezni magunkat az Úr Jézust.

Ő, amikor a házasság felbonthatatlanságáról szólt, és az őt hallgató apostolok azon megütköztek (hogy a mózesi felmentéseket nem Isten akarátának tartja), akkor ezen megütközés után nem egy új témát hozott elő, a coelibatust, hanem a házasság kontextusában maradván kijelenti, hogy van, aki lemond a házasságról a Mennyei Országáért. Tehát nem arról volt szó, hogy valaki eleve nem nősül meg, hanem arról, hogy a Mennyei Ország

úgy érkezik el az életébe, hogy abbahagyja a nemi életet a feleségével. Nyilván nem a feleség beleegyezése nélkül.

Ez volt az ősi gyakorlat. Pappá vagy püspökké szentelés előtt éppen a papság vállalásáért mondtak le a házasság gyakorlásáról, a feleségük beleegyezésével.

Az Egyház később, hogy ezt a nehézséget elkerülje (ti. a házasságban élő férj és feleség közös döntését), eleve azon férfiak közül választotta ki papjait és püspökeit, akik a Mennyek Országáért már lemondtak a házasságról.

A trullói zsinat (nem egyetemes zsinat) tévedett abban, hogy ősi szokásra hivatkozva a nős férfiak felszentelését úgy értette, hogy azok továbbra is gyakorlatilag gyermeket nemzhettek. A keleti rítusú püspök miért nem lehet férj? Mert ez az ősi szokás (amely Krisztus szavára hivatkozik) maradványa.

Hogy ezt vállalni nehéz? Az egynejű házasság vállalása sem könnyű a romlott természetnek, de vállalható a kegyelemmel.

Minderről bővebben olvashatunk Stickler bíboros tanulmányában (a Központi Szeminárium adta ki), és Jáki Szaniszló "A coelibatus teológiája" című művében, valamint Jean-Pierre Batut bibliai elemzésében ("Feltámadás, cölibátus, nemiség", *Communio* 1995/III. évf./III.). Ezek elolvasása nélkül sajnos kiüresedhet az a hitben folytatandó párbeszéd, amely a coelibatust érinti.

A nős papság elterjedésével a coelibatusban élő papság gyakorlatilag megszűnne (ld. a keleti egyházakban). Így aki mégis a coelibatust választaná isteni sugallatra, az nem kerülne-e abba a gyanúba, hogy püspök akar lenni? Illetve: jó volna-e, ha csak szerzetesek köréből kerülnének ki a püspökök?

Természetesen nemcsak a coelibatus úgymond külsődleges betartásáról van szó, hanem az egyetlen Főpap, Jézus Krisztus követéséről mindenben, egészen addig, hogy a papnak a teljesen osztatlan, Jézus Szívével egyesült szíve képes legyen az Ő szeretetével szeretni a rábízottakat.

Ha ez Krisztus akarata, akkor van-e egyházi hatalom, amely efölött áll? Tehát az eljövendő időkben ebben a kérdésben sem csupán egy pasztorális probléma megoldása vezessen bennünket, hanem Krisztus akaratának kutatása.

A kutatás tudományos része mellett a coelibatusban élő szentéletű papok életének és tanításának kutatása, valamint a lincolni egyházmegye példájának és hasonló példáknak a figyelembevétel is fontos. És természetesen mindezeket meg kell, hogy előzze a mélységes imádság.

MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS

A NŐS FÉRFIAK PAPPÁ SZENTELÉSÉRŐL BARI BALÁZS TÉVES ÉRVEI

Megdöbbenhet a teológiában csak egy kissé is jártas olvasó, hogy Bári Balázs ferences szerzetes, teológus és az ország egyik leginkább ismert lelki szónoka milyen gyöngye érvekkel és milyen csúsztatásokkal szólt hozzá a napokban Beer Miklós püspök javaslatához, aki szerint ideje lenne a viri probati-kat (kipróbált nős férfiakat) pappá szentelni a krónikus, illetve drámai paphiány orvoslására. Nem túlozható el Bári atya felelőssége ebben a kérdésben és sok más kérdésben sem. Sokak számára az elkötelezett hit, a szívből jövő jézuskövetés egyik leghatékonyabb inspirátora Ő, aki átlagon felüli teológiai ismeretekkel is rendelkezik. Éppen ezért nehezen érthetőek a tárgyban megfogalmazott félrevezető állításai.

Minden művelt Szentírás-olvasó tudja, hogy az egyház által normatív státusba emelt szöveg mögött eleven közösségek nagyon konkrét élethelyzetei álltak, melyekre olyan megoldást találtak, amik más közösségek számára is isteni üzenetként értelmezendők. Jézus nem beszélt a nemi életről a házasság vonatkozásában. A házasság az ő korában elsősorban nem is a nemi élet jogilag szabályozott keretét jelentette, hanem vagyonszociális viszonyt ("szociálpolitikát") és utódnevelést ("kulturpolitikát"). Az adott bibliai szöveg (Mt 19,12) egyáltalán nem szól papságról. Arról a közösségi helyzetről szól, hogy voltak, akik nem akartak házasságot kötni, pedig

a törvény előírta. Jézus ezek számára is azt az egyetlen és legfőbb kritériumot állította, hogy az Isten Országáért adják oda magukat teljesen. Ez a törvény általános kötelezettsége alóli kivétel és semmi több. Megvan a (lelkiség- és teológiai) történeti magyarázata annak, hogyan válhatott a kivételes engedményből a házassággal szembeni alternatíva. Sőt hogyan válhatott a

házasságról való lemondás magasabb értékűvé a házasságnál. És hogyan terjedt és uralkodott el az a nézet, hogy a nemi élet valami eleve alantas dolog, és az erről való lemondás, az valami erkölcsi és lelki nagyság.

Igaza van Bári atyának, ha a Szentírásra irányítja a témával kapcsolatos figyelmet. S éppen ezért lenne fontos, hogy valóban a Szentíráshoz illessze a teológiát és ne a teológiához a Szentírást. Az Isten országának való teljes odaadottság ugyanis minden Jézus-követő számára szóló meghívás. A Szentírás nem jogosít fel arra, hogy ezt a papságra szűkítsük.

A Szentírás jelentősége mellett az egyházi, egyházjogi hagyományra is utal Barsi atya. A gyakorlat hagyománya és az ezt szabályozó jogi megoldások rendkívül sokfélék, a mai útkeresés számára is hihetetlen gazdagsággal kínálják az egyházi élet megoldásának lehetőségeit. Nem arra való, hogy egyiket kiválasztva az összes többről hallgassunk, és azt a látszatot keltsük, mintha az általunk választott lenne a helyes és követendő, a többi pedig elhajlás. Barsi atyának nagyon is tudnia kell, hogy milyen nagy különbségek voltak és vannak a püspök- és a papszentelési kritériumok között a keleti egyházi gyakorlatban. S azt is, hogy milyen okok vezettek oda, hogy a nyugati gyakorlat eltért az ősi keletitől. Azt állítani, hogy az "ősi gyakorlat" szerint nős emberek feleségük beleegyezésével lemondtak a nemi életről, rendkívül erős torzítás. Valójában az orthodox hagyományban a püspökök egyre inkább a szerzetesek közül lettek kiválasztva, s a papok és diakónusok általában nősek. Tehát a cölibátus nem a papság vagy püspökség megélésének és megfelelő gyakorlásának feltétele, hanem a szerzetességé, ami nagyszerű hivatás és fénylő karizma. Szemléleti ficam ezt a karizmat, amely ingyenes ajándéka Istennek, pusztán negatív szentelési előfeltétellé degradálni. Az pedig súlyos tévedés, hogy a cölibátus fogadalma visszavonhatatlan. A szerzetesség örök fogadalma igen, de a papság cölibátus fogadalma nem. Egyébként is az egyház tanítása különbséget tesz a szerzetesség szüzességi és a papság cölibátus fogadalma között.

A Trullói Szinódus (691/692) ugyan nem egyetemes, de az orthodox egyházak számára máig is igen rangos. Dekrétumai az akkoriban hatályos szinte összes egyházjogi döntést tartalmazzák. Jelentősége éppen az, hogy a keleti és nyugati teológiai felfogás és rituális gyakorlat közötti elkülönülés egyik mérföldköve. A szinódus cölibátusra vonatkozó rendelkezése visszautasítja azt a nyugati egyházi illetéktelen túlkapást, miszerint a papoknak cölibátusban kellene élnie. A római joghatóság keletre való kiterjesztésének ehhez kapcsolódó visszautasítása a közismert 1054-es bullában is szerepel, amely a nyugat-keleti egyházszakadésként ismert. VII. Gergely pápától származik az előírás, aki egyébként maga is szerzetes volt, hogy a nős papok tartózkodjanak a nemi élettől. Ez a későbbi Lateráni Zsinat rendelkezésének előzménye, amely azzal az indokkal érvényteleníti a felszentelt papok házasságát, hogy a nászágy és a tisztátalanság összeilleszthetetlen az élet-szentséggel és az oltár szolgálatával. Amint a Szentírásból sem szakszerű egyes mondatokat kiragadni s arra érveket és elméleteket építeni, ugyanúgy az egyházi hagyomány esetében sem. Még ha történetileg helyes is ezekre a forrásokra hivatkozni, keresztény teológiai és lelkeségi szempontból nem megfelelő ma is fenntartani a nemi életről való ilyen gondolkodást. S főképpen tart-

hatatlan a házasságon belüli nemi életet szembe helyezni a szentségi élettel és a papi szolgálatra való méltósággal vagy alkalmassággal.

Leginkább azonban azzal vezet felre Barsi atya a rá figyelő híveit, hogy a papságról az Eukarisztia megemléltése nélkül tárgyal. Teológiai és lelkipásztori szempontból ugyanis a paphiány elsősorban azért drámai fejlemény, az egyház vezetésének azért sürgető kötelessége a papságba kerülés feltételeinek újragondolása, mert az egyháznak nincs joga megfosztani a híveket az Eukarisztiától és a bűnbocsánat szentségétől.

A katolikus teológiai logika az Eukarisztiából indul ki, a keresztény élet elsődleges forrásából és az eukarisztikus közösségből, amelynek középpontjában a kenyértörés révén van jelen Krisztus. Még ha igaz is lehet, hogy hívő hiány is van Magyarországon, de még mindig sokkal több hívő van, aki a paphiány miatt nem vehet részt heti rendszerességgel az eukarisztikus lakomán, köznyelvi nevén a szentmisén. Még ha igaz is, hogy a hívő közösségek irányításához katekéták és más lelkipásztori munkatársak is elégségesek lehetnek, ez nem pótolja azt, ami a leglényegesebb, az Eukarisztiát. Igaz, hogy az Ige liturgiákat nem "csonka-misének" kell felfogni, de az isteni Ige hatékony hirdetését a papságtól ugyanúgy el kell várni, mint a diakónusoktól. A legnagyobb teológiai és egyházfegyelmi kihívás tehát az Eukarisztia ünneplésének biztosítása, s ehhez képest másodlagos, hogy az egyház milyen feltételekkel teszi ezt lehetővé. A kortárs teológia számos megoldást kínál, melyek közül a viri probati felszentelése a legismertebb. Ezen túl felvetődik az időleges papi szolgálat, a közösség által kiválasztottak közös felruházása az eukarisztikus lakoma elnökségének jogával, a kettős rítus támogatása (görög katolikus papok római katolikus Eukarisztia ünneplése), a katolizált anglikán papok szolgálatának igénybe vétele stb.

Egyetérthetünk Barsi atyával abban, hogy a viri probati felszentelése nem old meg minden problémát az egyházban. Semmiképpen nem helyettesítheti a Krisztusnak való teljes életátadást, a mély és elkötelezett imádságot. Mindezek mellett azonban el kell várnunk a tekintélyes lelki írótól, hogy megalapozott, árnyalt és igényes teológiával tanítson, és saját lelkeségéből és lelkesedéséből fakadó érveit kellő alázattal rostálja át a Szentírás és a szent hagyomány szűrőjén.

TURIÁK ILDIKÓ

AMÍG A CSERÉP ŐRZI A KINCSET

Uram, amikor kialszik a kezdeti lelkesedés lobogása s az újdonság varázsát átveszi a megszokás, és a belső feszültségek s a külvilág halálos szorításának gyűrűjében ugyanolyan törekenynek tetszik a testvéri kézfo-

gás, mint minden világmegváltó vállalkozás a történelemben, akkor megszólal a Kisértő és megkérdőjelezi mindazt, amiért élünk.

Azt ígértük hozzád tartozásunk hajnalán, hogy ellene mondunk a Sátánnak, és ellene mondunk minden hazugságának, csábításának és pompájának.

Nagyban világosabb a fehér és fekete közt a különbség, s a borotvaélen táncoló kérdésekben is világosabb, mit jelent ellene mondani a Sátánnak, a szürkeségben azonban összemosódnak a határok.

Uram, ennek a kézfogásnak csak akkor van értelme, ha kibírja a napok pergő egymásutánját, és megállapodik egy bármilyen kicsiny, de stabil ponton és építeni kezd; maradandót.

Csillapítsd le nyugtalanságunkat, amely mindig más keres.

Ne maradjon belőle lelkünkben más, csak a Te utánad szomjazás nyugtalansága:

Nyugtalan legyen a szívünk, míg meg nem nyugszik Benned.

Testvéreimért kérlek, önmagamért kérlek;

Kérlek, hogy mindennap ellene tudjunk mondani a Hazugság Atyjának. Taníts bennünket a hétköznapi hűségre!

A hétfő, a kedd, a szerda egymásutánja - fárasztó, Jézusom.

Egy napig vállalni munkát, fegyelmettséget, egymást, bármilyen ember- felettit is kíván olykor ez a vállalás, ez még nagyon is megfelel szalmaláng önbecsülésünknek.

De amíg tart az élet, addig pereg az idő, s amit ma lobogva vittem, az holnap már járom s földrerokasztó teher.

Értesd meg velünk, hogy a birtokolt igazság - mindig csak egy töredéke az igazság egészének, és nem lehet beleunni, nem lehet elfásulni a továbbkeresésben.

Értesd meg, hogy ez a sziszifuszi munka, amely gúzsba köt, szükséges fegyelem.

Vele ássuk nap nap után a hegy mélyéből egyre tábbra az alagutat a világosság felé.

"Gondolkodom, tehát vagyok", s ha megszűnök értelemmel keresni Téged - halott vagyok.

Nem mámoros öröm felvackolódnival reggel, hogy szerelmes lendülettel siessünk találkozni Veled.

Te hallgatsz, amikor beszélni szeretnénk Veled, s kötélnék érezzük az imádság óráját - amely kényelmetlen, vág és szorít.

Uram, a szerelem múltán, mi tartja össze a házastársakat?

Mi az, ami több, mint a szerelem?

Két ember önmagát visszavonás nélküli egymásnak ajándékozása abban, amit a ma szolgálata kíván.

Jézusom, taníts meg bennünket imádkozni.

Taníts meg bennünket, hogyan kell unalmas, sötét reggeleken, pattanásig feszített nappalokon s ürességbe fáradt éjszakákon

Neked adnunk szolgáló magunkat.

S a tükör, amelyben Arcod mellett saját nyomorult arcunkat látjuk, ne szegje kedvünk vonásainkat Hozzád igazítani.

Add, hogy ne halványodjék a küldetés robottá, amikor újra meg újra elindulunk az emberek közé népet szeretni Neked.

Amikor annyian teljes erővel szolgálják a Sátán ezerféle embergyilkos "örömhírét", amikor annyian másban keresik a boldogságot s a békét - ne engedj ernyedten, fáradtan, tunyán megállni.

Legyen öntudatunk a felelősség, amely vállunkon nyugszik.

Ez a munka becsület kérdése. Te reánk bíztad a becsületedet.

Reánk bíztad, Uram!

Nem rám és nem őreá, hanem mireánk, a szeretettedben egymás kezét megfogó magunkra.

Őrizd meg ezt a kézfogást a szeretetben akkor is, amikor nehéz szeretni testvéreinket.

Minden percben csalódunk önmagunkban, kérlek tehát, Jézusom, törpeségünk tudata segítsen elviselni csetlőbotló, sokszor olyan érthetetlen testvéreinket.

Tudod Te is, hogy nőni akar az ember - de engedd, hogy éberem vigyázzunk!

Ne egymás rovására és testvéreink fejére akarjunk növekedni, mert "aki legnagyobb akar lenni köztetek, legyen

mindenkinek a szolgálója".

Vetélkedés nélküli közös munka, féltékenység nélküli szeretet kapcsoljon össze bennünket, hogy hitelét ne veszítse ajkunkon a szó, s el ne fogyjon a reményünk.

Segíts megtalálni, ami közösségeddé formálja közösségünket.

Add, hogy ne csak tanulni tudjunk együtt és ne csak egy gépezet részeként sodródjunk a munkába egymás mellé, - hanem meleg, baráti, testvéri közösség legyünk, amelyben Te is otthon vagy s jól érzed magad,

hiszen azt mondtad, hogy ha ketten vagy hárman össze-
jönnek nevedben, Te ott vagy közöttük.

Jézusom, Te vagy a mi kincsünk. "...a kincset cserép-
edényben őrizzük, hogy az erő túlaradó nagyságát
ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk.

Mindenfelől szorongatnak, de össze nem szorítanak,
Kétségeskedünk, de kétségbe nem esünk,
Üldözést szenvedünk, de elhagyatottak nem vagyunk,
Földre terítenek, de el nem pusztulunk,

Testünkben Jézus kínszenvedését hordozzuk szünte-
len,

Hogy Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön."

Ki hallott már, Uram, olyat, hogy cserépből építsenek
házat, ki látott már homokból épült országot?

Te, aki a semmiből "legyen" szavaddal létbe hívtad a
világot, s fölöltötted emberségünk gyengeségét, hogy el
nem múló hajlékot építs belőlünk..., hogy megállunk-e
csak mirajtunk fordul.

Mert, amíg a cserép őrzi a kincset, a kincs megőrzi a
cserepet a széthullástól.

Amíg testvéri kézfogásunk a Te akaratodat öleli körül
és Téged hordoz, addig nincsen nagyobb erő ennél.

Úgy legyen, valóban!

1972

HABOS LÁSZLÓ

VERSEK...

Szeretem a csendet

Szeretem a csendet,
amely mindig ajándékkal lep meg.
Olykor üzen valami nagyon szépet,
máskor pedig nekem szegez a vétkem.

Szeretem a csendet,
amely felerősít mindent bennem.
A jót, amit majd még meg kell tennem,
s a rosszat, amit Isten már elfelejtett.

Szeretem a csendet,
melybe Isten annyi titkot rejtett.
Sok jövőbe mutató szent jelet,
amelyre csak a holnapok csendje felel.

Észrevétlenül átölel a fény

Térdelve hallgatom a szent csendet.
Oltáron a gyertya csontig égett,
Közben fából faragott szentek néznek,
Rövid imára hunyom le szemem.

Frissen mázolt gyóntatószék üres.

Nincs még itt a pap, ma ő nem vallat,
A keresztre szegezett is hallgat,
S egy kérdést hallott meg süket fülem.

Keskeny ablakon lép be a fény.
Színes üvegtáblára írt szöveg
Válaszol a szívbe döfött tőrrel,
S észrevétlenül átölel a fény.

Az örökmécsesen pók sző hálót.
Egy órája tán, hogy térden állok,
Kinyílik szemem, s mindent látok

Metamorfózis

A vétkes visszafordulása,
A bűnbánó térdreerőgyása,
A világtalan látomása,
A néma felkiáltása,
A kedves árulása,
A gondolat megvalósulása,

És a hernyó halálában
A pillangó szárnyalása.

Hogy éljek...

Csak viaskodtam
A sárban
S egyre nőtt a vétkem,
Hogy éljek.

Leveszem ruhám
A sárost,
S megfürdök a fényben,
Hogy éljek.

Emlékezek...

Vannak olyan álmok és vannak olyan éjjelek,
amikor alvás helyett behunyt szemmel emlékezek.
Emlékezek azokra a felejthetetlen hosszú évekre,
arra a megismételhetetlen egyszervolt szabad életre.
Nem a hidegre, amikor annyira fáztam,
mert nem fértem bele a nekem jutott kabátba
(hanem betakarózásaimra testvéreim szeretetébe).
Nem a büntetésből elvégeztetett nehéz munkákra,
amikor estére, a saját ágyamat sem találtam
(hanem bekapaszkodásaimra Isten gondviselésébe).
Nem az ellopott ételekre, a csak félig telt csajkákra,
a fogda csendjében, gyomrom hangos korgására
(hanem az ajándékokra, amikre leltem a közösségben).

Feloldozás

Nappal van, mégis oly sötét az ég,
végtelenbe nézve keresek fényt.
Letaposott virágokon állok,
és a feloldozásomra várok.

Béna voltam, de már ismét járok.
Világtalan voltam, de már látok.
Börtönben voltam, de szabad a tér,
mert megbocsátott nekem is az ég.

Megbocsát az, aki nem tehet mást,
ha felé száll egy őszinte fohász.
A sötétből most a fényre állok,
s felegyenesednek a virágok.

Holdtánc

Táncol a Hold, szépen táncol az égen,
egyedül vagyok itt, és csak én nézem.
Jó nézni, s pillanatra csodát látni,
villamos helyett az Istenre várni.

Táncol a Hold, táncol a pocsolyában,
egyedül vagyok az éj magányában.
Jó nézni, s pillanatra csodát látni
az Isten helyett önmagamra várni.

Táncol a Hold, táncol távoli tűzben,
egyedül rohanok, mint vad, kit űznek.
Jó nézni, s pillanatra csodát látni
önmagam utolérni, s rátalálni.

Befejezés

Talán már holnap, hazug mosollyal,
vagy majd csak megfáradtan, vénen.
Szépen egy könnyű paplanos ágyban,
vagy az útszéli árokban, vérben.

Mikor, és hol az, nekem oly mindegy,
csak állj ott, s várj az ajtóban Isten!

INCZÉDY PÉTER**EGY CSEPP EMBERSÉG...**

Talán sokan emlékeznek még erre a címre, ami a Magyar Rádió - akkor még Kossuth néven, ma MR-1-en - sugárzott különböző ismert hazai személyiségeket megszólítva a sorozatban, majd az elhangzottakat könyv alakban is megjelentette. Levelet írtam a műsor szerkesztőjének abban a reményben, hogy Gyurka bácsinak is jut majd egy oldal az „Egy csepp emberség” című könyvben. Ha már egy lélegzetnyi riportidőt nem szenteltek akkor neki.

Íme a levél, megszólítás nélkül másolom ide:
Először csak felfigyeltem erre a műsorra, később megszerettem. Megszerettem, mert egy lélegzetnyi időre megállásra késztetett. A műsorban megszólalóknak ars poeticáját hallottam ki, a megidézett mesterek mondataiban. A megszólalók legtöbbször már elhunyt gondolkodók napjainknak szóló üzenetét tolmácsolták. Magam most szakítanék egy kicsit ezzel a gyakorlattal, mert egy köztünk élő személy tanításának egyik pillérét szeretném itt elmondani.

Egy köztünk élő emberét, aki nem politikus, nem tagja a Tudományos Akadémiának és más világi, vagy egyházi felekezetnek kitüntető címét sem viseli. Ő maga piarista tanárnak tartja magát, aki hitbéli elkötelezettségével járja az evangéliumi utat. Bizonyára sokak előtt nem ismeretlen neve sem; Bulányi György páteré, aki életével hitelesítette s hitelesíti ma is szavait, mondhatnám úgy is, hogy az ige hirdetését. Tőle hallottam ezt az akár nyelvújításként is jegyezhető szót: a kapzsi ellentétéként megalkotott „adzi”-t. Sokan vagyunk, mert magamat sem vonhatom ki ebből a többes számból, akiket olykor a többlet birtoklás vágya vezet, de szerencsére még sokan vannak, akiknél az adás előbbre való. Ők azok, akik a kapni valamit, az adni valamit-tel gondolják ellensúlyozni.

Legyen az megfogható, elfogyasztható anyagi, vagy a lélek épülését szolgáló szellemi adomány. Számomra ezért a kapzsi mellett, az önzetlen adakozás igényét kifejező „adzi” nyelvújító szó üzenete is lehet egy megállója az Egy csepp emberségnek. Már csupán csak a hegeli dialektika jegyében is.

A szerkesztő nem vállalkozott e szöveg közlésére a könyvben. Legyen hát itt ez is egy darabja emlékezésünknek.

MÁRAI SÁNDOR

AZ IMÁDKOZÓ EMBER

(ÁDAMOSIK MARGIT AJÁNLÁSÁVAL)

A legerősebb kép, melyet Keletről elhoz magával az európai utas, az imádkozó ember képe. Délben, este, nagy forgalmú tereken, szabad mezőkön, a vonat mellett a földeken, térdreesik egy ember, földig hajtja homlokát, két karját keresztbe fonja mellén és imádkozik. Mellette vasút rohan el és gépkocsik; néha ez kirakattal szemben térdel, vagy egy utca torkolatában, amely semmiben sem különbözik a mi európai utcáink képétől. Mindaz, amiből mi idehaza nagyvásárt csinálunk, ez az egész villanyfényes és túlkös civilizáció, amivel mi olyan nagyra vagyunk, természetes nekik, fölvelték és használják, szemrebbenés és csodálkozás nélkül. Ami az ő életükben ezen felül többlet, az a nagy erős, veszedelem, s lényege az egész veszedelmesen bonyolult kérdésesoportnak, ami Kelet és Nyugat érdekeit kettéválasztja: az imádkozó ember.

Sokszor néztem az imádkozó embert. Minden méltóságon túl, amivel a vallási gyakorlatot végzik, van bennük, van a vallásos cselekményben valami szemérmetlen. Ezt csak én érzem így, ők nem. Van valami szemérmetlen ebben az odatérdepelésben egy nyilvános, modern utcán, az én számomra van valami lehetetlenül nyilvános benne, valami megalázó és őszintétlen. De az ő számukra ez a legegyszerűbb, és legőszintébb mozdulata az életnek. A nyugati ember jelképe ma a rohanó ember, ahogy valamikor a könyvet tartó ember volt. A keleti ember jelképe az imádkozó ember.

Döbbenettel nézem Kairó utcasarkain az imádkozó embert. Érezem erejét és a veszedelmet, mely a képből árad. Nem lát, nem hall, nincs pillantása számomra, nincs pillantása a kairói utca, a zörgő villamosok és hörgő gépkocsik iránt. Lassan meghajtja derekát, homloka érinti a földet. Szeme átnéz az embereken, füle süket. Az emberek kitérnek előle.

Senki nem néz reá; egy arab imádkozik. a nyugati ember, aki az imádsággal, ha tud még hozzá, elvonul a többiek szeme elől, nyugtalanul áll meg a térdeplő keleti hívő előtt. Az imádkozó embernek van valamije, amit a nyugati ember kezd nélkülözni: a keleti embernek van föltétlen hite. A nyugati embernek vannak megismerései és kételeyei. A keleti embernek van Istene. A nyugati embernek, aki Ázsiából kapta az isteneit, legtöbbször és legfeljebb csak felekezete van.

Reggel átmegyek a titokzatos jeruzsálemi Omár-mecset hűvös oszlopsorain, a mecset egyik sarkában egy tucat berber asszony ül és imádkozik. Az egyik előéneklő a szúrát, a többiek halkán, ütemesen mondják utána. Kis távolságról olyan az egész, int gépiesen vezényelt, ütemes jajongás. Egy szikla mellett állok, hallgatom a jajongást a hűvös homályban, s egyszerre megértem, hogy ez a szikla az, melyen emberek százmillióinak fanatikus vak és fekete hite felépült; s megértem, hogy nekünk, nyugatiaknak nincsen már ilyen sziklánk, melyen várat építünk, egy kegyetlen, tiszta és hideg hit erődjét. Ez a szikla az Omár-mecset közepén, a mohamedán világ titokzatos sziklája, szent, mint Mekkában a Kába köve, félelmetes és olyan öreg, mint a Föld és az emberiség. Ez a szikla az áldozati szikla, ahol Ábrahám föl akarta áldozni Iszákot az Úrnak, és ez a szikla Mohamed sziklája, ahonnan a prófétát mennybe röptette Burak, a táltos paripa... Ez az elkerített sárga sziklatömb a Szentek Szentje, a Titok és a Vár. A kimondhatatlan nevű Isten névjegyét vésték e sziklába; ahol a frigszekevény állott, ez a pontja a Földnek, ahonnan titokzatos és bonyolult hitek magvait szórták szét próféták a világba. Ha egyszer elindul a harc Kelet és Nyugat, vallás és civilizáció között, ezen a sziklán emeli fel Mohamed kardját az új próféta. Ha ebben a mecsetben egyszer elordítják Allah és Mohamed nevét, akkor Európa meg fog tanulni újra imádkozni.

Az imádkozó ember... láttam őt a szabadban és templomaiban, körmenetben és magányosan, hallottam jajongani derviseit, és igézetten bámultam a néma és szigorú elfeledkezést, amint elválik a világtól és Isten színe elé lép, két villamoskocsi között. Láttam imádkozni őket az egyszerű és tiszta templomokban, melyek legtöbbször egészen dísztelenek és józanok, mint a vallás törvényei, melyet a szószékekről hirdetnek bennök. Ennek az épületnek, az Omár-mecsetnek és Mohamed tanának stílusában nincsen semmi bonyodalom.

Az imádkozó ember Keleten leveti saruját, mikor Isten színe elé lép; én aki papucsban és elméletekkel a lelkemben állok Ábrahám sziklája előtt, iparkodom feltűnés nélkül kitérni az útjából, ahová úgysem követhetem.

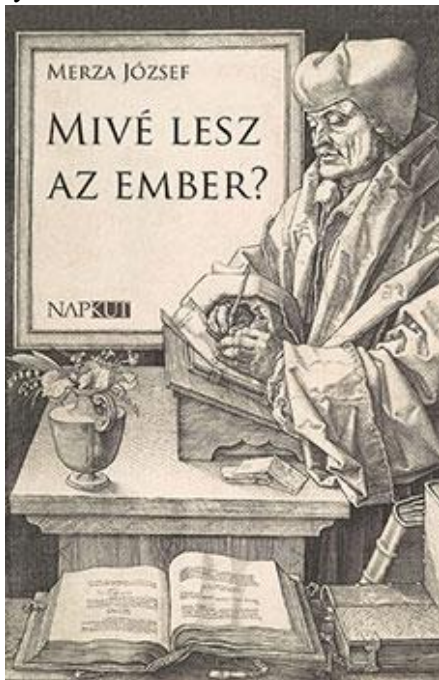
KÖNYVAJÁNLÓ

KÁLLAY KOTÁSZ ZOLTÁN

MERZA JÓZSEF: MIVÉ LESZ AZ EMBER?

Merza József (1932) matematikus, könyvtáros, tanár, tankönyvíró, szakfordító.

A felsorolás megtévesztő is lehet, mert elrejt a humán értelmiségit, az irodalmárt – hiszen a műfajnak nemes (bár túl szerény, ezért csak kevesek által ismert) művelője maga is. Közel fél évszázada ír és publikál esszéket, tanulmányokat, verseket; jelen kötetbe összegyűjtött munkái is megjelentek már mind különféle folyóiratokban.

A kezdetek kezdete óta (1950-es évek vége) tagja a Bokor katolikus bázisközösségnek, annak a lelkiségi csoportosulásnak, mely az elmúlt rendszerben a hitélet megújításának reményében szakított a világi hatalomnak aláhajló hivatalos egyházi vezetéssel, és vállalva zaklatást,

meghurcoltatást, évtizedeken át kitartott a szabad Jézus-követés eszméje és gyakorlata mellett.

Merza József igazi civil, olyan társadalmilag elkötelezett ember, aki kezdeményezője volt Magyarországon a halálbüntetés, majd az általános hadkötelezettség eltörlésének. Számára fontosnak érzett ügyek szószólójaként megjelent a közéletben, és bár rengeteg lehetősége nyílt – mindenféle irányból érkező csábítások –, hogy politikai pályára lépjen, ezeket következetesen elhárította. A jobbítás szándéka és a közösségi felelősségvállalás vezette, az egyéni előmenetel fentiekre történő „ráépítését”, azon túl, hogy ilyen ambíció soha nem is fűtötte, az ügyek tiszta képviselőjét lerontó tényezőként értékelte.

M. J., mint esszéíró, az emberi lét legalapvetőbb kérdéseiről elmélkedik – mi végre vagyunk itt, honnan jöttünk, hová tartunk? Meddig terjed a felelősségünk? Írásainak erejét a hitelességük adja – nem „gondolatok szülte gondolatokat”, hanem a cselekvő ember beszámolóit rója papírra. Megfigyelésekből, élettapasztalatból leszűrt tanulságokat fogalmaz meg, a tanulságok utat mutatnak, újabb cselekvésekre ösztönzik, melyek következménye ismét csak vizsgálándó – és így tovább, megvalósítva szellem és életgyakorlat ritka emberi egységét.

Igazi esszék születnek ebből a hozzáállásból, hiszen az esszé műfajának legfontosabb kritériuma, hogy a leírt gondolatok mögött az olvasó észrevehesse az embert. Nem fiktív, és lehetőleg nem is idealizált személyt, hanem sorsával küszködő, önfeltárást is vállaló hús-vér valakit. Mindenkit megnyugtatnék azonban: nem önmarcangoló és gondokba alámerülő írásokkal fog találkozni a lapokon, hanem az élet szépségei iránt nyitott, sokszor lírai, máskor szimbolikus vagy humoros életképekkel, csattanós, axiomatikus mondatokkal, higgadt és latolgató áttekintésekkel, láttató diagnózisokkal.

KÁLLAY KOTÁSZ ZOLTÁN

A KÉRDEZŐ HELYZETE... GONDOLATOK M. J.-RŐL

Az ember idővel ráébred, hogy a kérdések lényegesebbek, mint a válaszok. A kérdés mindig a válasz felé mutat, de amíg az utóbbi többnyire - legfényesebb karrierlehetőségével is számolva - igazsággá szentesülésre, elmerülésre és hiteltelenedésre kárhoztatott, az előbbi, jó esetben, megőrizheti szavatosságát. Idővel ráébredünk, hogy nem olyan könnyű kérdezni, és felfigyelhetünk a kérdés és kérdésfeltevő helyzetének az összefüggésére is. A válaszok keresése soha nem pusztán elméleti igényből fakad - talán még a matematikában sem! -, hanem mélyebb, lelki indíttatásból. Érintettségből, sorsszerűségéből, „félelemből és reszketésből”, mondjuk ki: „a létbe vetettség” transzcendenciájából. Megélt élethelyzetben, úton baktatáskor - ilyen-olyan hátizsák súlyával a fűjtatonkon - az elhangzó kérdés akusztikája is átszíneződik, és aki hallja, ezt érzi is.

Igen, az emberi hitelességről van szó.

A Matematikai Kutatóintézetben, a Reáltanoda utcában, az emeleti lépcsőforduló melletti kisasztalnál ülve néhány hónappal ezelőtt elmeséltem neki, hogy szerkesztem már a kötetét, és ennek kapcsán szeretnék pár mondatot írni róla.

Légy szíves, ne bálványozzál - fordult felém Jóska.

Jó. Még csak a nevedet sem fogom leírni. Csak a monogramot...

Arra sincs semmi szükség - így J.

Érzem a kérés terhét, mégsem tudok megfelelni neki. A semmibe lebegnek a gondolatok, tét nélkülivé válnak a közvetített tapasztalatok, ha nem láthatjuk az embert, aki mögöttük áll. Nem pletykarovat kíváncsiságról, magánéleti adalékok kitergetéséről, de nem is magasztaló mondatok harsogásáról van szó. Ez összhangzattani - tehát megint csak zenei - kérdés; nem elég, ha valaki egymaga beszél önmagáról a vélelmezett legnagyobb őszinteséggel (ne felejtjük el idefűzni: M. J. gondoskodik, talán túlzott alapossgal is, emberi esendőségének érzékeltetéséről), mert kell a hang, amely polifonná teszi a megszólalást. Elbeszélni, eldalolni olyan tényeket, amelyekről a szólista hallgat.

M. J.-ről életrajzi szócikk olvasható a Wikipédián, a szöveg matematikusként tárgyalja őt, és igencsak a láb-jegyzetes részéig kell alámerülni, ha valaki a számok világán túli egyéb vonatkozásokra is kíváncsi. Az 1970-es években lelkiismereti okból megtagadta a katonai szolgálatot - gondolkodtam rajta, hogy ideírjam, „a kádári rendszer konszolidációjának legsikeresebb, éppen ezért működésének legmagabiztosabb éveiben”, de közben rájöttem, ennek nincs külön nyomatéka; katonai szolgálatot megtagadni, ameddig csak az emberi emlékezet visszanyúlhat, mindig főbenjáró és hatalmilag keményen megtorlandó lépésnek számított -, és a példaadásban oly messzire ment (ne integessél, Jóska, úgysem hagyom abba.), hogy az elkövetkezendő évtizedekre „intézménnyé” vált, támaszává minden útkeresőnek, békességre törekvőnek.

Bárki előtt nyitva állt az ajtaja, nyitott szívvel és igaz odafigyeléssel tudott erőt és hitet csepegtetni, nyugalmat, az „igen, így is lehet csinálni” magabiztosságát, miközben humorral - a merzás humor! külön fejezetet érdemelne! - és a felmerülő kétségek és eshetőségek arányos taglalásával a normalitás hangulatát csempészte vissza a bilincses- vezetőszáras, abszurd viszonyok közé. Képes volt oldani azt a pszichotikus feszültséget, lidércnyomást, amely az elmúlt rendszerben és a rendszerváltozás utáni, de még hadkötelezettséggel (és mindenféle egyéb: hazugságokkal, értékvesztéssel, áldemokráciával, köpönyegforgatással stb.) terhelt világban sokunkat jó ideig kínozott.

Esetemben is.

Hamvas Béla szerint emberi pályafutásunk egyetlen komoly kihívást tartogat számunkra: megélt életünket összhangba hozni a gondolatainkkal. Hamvas ezt realizációnak hívja, s szerinte aki nem realizálja, érvényesíti a gondolatait az életében, az hazug disznó; becsapja önmagát, becsapja a világot, és végső soron létrontást követ el.

Ha csak nagy általánosságban, a személytelenség kényelmes mezsgyéjén maradván nézelődünk, akkor is jól látható, hogy minő ideákat cizelláltunk lelki szemeink elé művészetben és filozófiában, és milyen etikájú ösvényeken tapodunk közben évszázadok, évezredek óta.

M. J. számára a legmeggrázóbb élmény, amely meghatározza kérdezői helyzetét, töprengéseit és lelkiismeretes ember lévén hétköznapi cselekvéseit is: Kétezer évvel ezelőtt járt itt valaki, átadta tanításait, a gondolatok döbbenetes erővel hatottak, aztán intézményesültek, kanonizálódtak, mára pedig a hitgyakorlat (szószékről hirdett, illetve hívek által kívánatosnak tartott gyakorlat) többnyire csak a tanítás fájdalmas paródiájának érezhető. Vagy az annulálás sokkal korábbi? Akárhogy is: M. J. ezt nem társadalompszichológiai válságjelenségnek, még kevésbé démonikus erők aknamunkájának fogja fel, ami miatt égre lendülő karral zokognunk kellene, hanem egyszerűen csak ténynek, amelytől függetlenül a tanítást még - a maga számára - követhető medernek tekintheti. És nemcsak tekinti, hanem folytatja is benne az életét, csörgedezve, kövekhez csapódva, gátakat megkerülve, buckákon áthullámoztatva - a lehető legkevesebb habot vetve.

Szerencsénk van veled, Jóska, nagy szerencsénk. Más korokban, kedvezőtlenebb körülmények között az ilyesféle tanokat hirdetőket már réges-rég megpörkölték, felnégyelték, föld alá passzírozták, Te azonban élsz, futnak az áramkörök a koponyádban, és mivel életutad olyan szakaszába jutottál, amikor távlatokat nyerve lehet már elmélkedni, és olyan életstratégiából, amelyet nem szokás lábon kihordani, hiánypótló összegzéseket adhatsz. A vének tanácsában ülő bölcs öreg indiánok lehetnek ilyenek, akik a legvérforralóbb helyzetekben is tudtak szelídebb, életszentséget jobban tisztelő javaslatot előhúzni a tarsolyukból, majd megtámogatni azt hajdan volt időkből vett példázatokkal (nem rajtuk múlt - hacsak nem a békességükön és naivitásukon -, hogy a történelem talán legnagyobb holokausztjának áldozatává váltak).

Az ágvég, napszaktól függően, Napra vagy Holdra mutat, no de mit tudhat a gallyról, aki nem látja a törzset, és mit tudhat a fáról, akinek nincs fogalma a gyökérről? Sétáljunk sokat, nézelődjünk - javasolod -, és előítéleteinket sutba dobva igyekezzünk mindenben az önmagán túlmutatót, a múlhatatlanul csodálatosat, a nagy egészhez kapcsolódót felfedezni.

Köszönjük a kérdéseket, Jóska, és köszönjük a szemléletet; arányításokat, ahogy szelíden odafordítod tekintetünket az örök emberi vizsgálni valókra, és nyitogatod szívünket az örök és egyetlen valóságra - a szeretetre.

Merza József válogatott írásainak kötetét Mivé lesz az ember? címmel a Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából a Napkút Kiadó jelentette meg.

KOVÁCS LÁSZLÓ

TOTYA EMLÉKMISE

(Évközi 24. vasárnap, Irgalmas? Irgalmatlan?)

1. Ének

2. Köszöntelek Benneteket ezen a szeptemberi esti órán: Az Úr legyen veletek!

Ma Szegheő József (Totya) testvérünkre emlékezünk, halálának 2. évfordulóján.

A mai evangélium szívtelen szolgájával szemben az ő nagy szívét és szolgálatát köszönjük meg Istennek.

3. A magunk részéről pedig vizsgáljuk meg lelkiismeretünket és bánjuk meg bűneinket, hogy tiszta szívvel ünnepelhessünk ezen a jézusi szeretetlakomán... Szeressen minket irgalmas szívével a mindent adó Isten, bocsássa meg bűneinket és vezessen a megbocsátó szeretet Útján.

4. Ének: Kyrie... Gloria...

5. Imádkozzunk! Istenünk, aki szerető szívet adott nekünk, add, hogy soha ne tagadjuk meg szeretetünket senkitől, még ellenségeinktől sem, aki élsz és szeretsz...

6. Evangélium Mt. 18, 21- 35.

Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: „Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyámfia úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?” Jézus így válaszolt: „Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is. Ezért hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki számadást akart tartani szolgálóival. Amikor hozzákezdett, vittek eléje egy szolgát, aki tízezer talentummal volt adósa. Mivel nem volt miből fizetnie, megparancsolta az úr, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és mindenét, amije van, és fizessen. A szolga erre leborult előtte, és így esedezett: Légy türellemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. Az úr pedig megszánta a szolgát, elbocsátotta, és elengedte az adósságát. Amikor azonban eltávozott az a szolga, öszszetalálkozott egyik szolgatársával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol! Szolgatársra ekkor leborult előtte, és így kérlelte: Légy türellemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. De az nem engedett, hanem elmenve börtönbe vettette őt, amíg meg nem fizeti tartozását. Amikor szolgatársai látták, hogy mi történt, nagyon felháborodtak. Elmentek, és jelentették uruknak mindazt, ami történt. Akkor magához hívatta őt ura, és így szólt hozzá: Gonosz szolga, elengedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. Nem kellett volna-e neked is megkönyörülnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad? Ekkor haragra lobbant ura, és átadta őt a hóhéroknak, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozást. Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenki az ő atyjafiának.”

7. Irgalmas, vagy irgalmatlan az Isten? A felolvasott rész alapján mit kell mondanunk? És mit kell tennünk?

1) A szívtelen szolga

A szívtelen szolga története alapján azt kell mondanunk, hogy az Isten (a mennyei Atya!) irgalmas is, és irgalmatlan is. Mert úgy tűnik, hogy a megbocsátásnak is van határa.

Ha belegondolunk a történetbe, mi magunk is ezt állapíthatjuk meg. Vértelmezés az említett szolga viselkedése. Elképzelhetetlen tartozásról van szó a történetben. Egy talentum 6.000 dénár. Egy dénár egy munkás egy napi bére. Tízezer talentum tízezerszer hatezer munkanapi bér. (Heródes éves bevétele állítólag 600 talentum volt). Tekintsünk el a történet túlzásától (mely tulajdonképpen Isten végtelen jóságáról szól), és hasonlítsuk össze a másik szolga tartozásával, aki csak 100 dénárral tartozott (száz napi bér).

Óriási a különbség! És hihetetlen, amit művel a hálátlan és szívtelen szolga! Mit tesz? Miután az úr minden adósságát elengedte, fojtogatni kezdi az ő adóssát és börtönbe juttatja őt, amíg meg nem fizeti az ő 100 dénárját. Micsoda alávalóság! Az ilyen és hasonló történetek halatán felforr az ember vére, és azt kívánja, hogy kapjon százszoros büntetést az ilyen szemét ember. Fel kell jelenteni, meg kell büntetni, börtönbe kell vetni. Megérdemli!

A történetbeli embert fel is jelenti társai és bizony az úr vére is felforr. Magához rendeli a szolgát, és miután kioktatja az irgalmasságból, átadja őt a hóhéregeknek, hogy tömlöcbe vessék, míg meg nem fizeti minden tartozását. Milyen indokkal? Mert nem értette meg, hogy ha ő elengedte a hatalmas tartozását, neki is hasonlóképpen kellett volna cselekednie.

A történethez - Máté szerint - Jézus azt a kommentárt fűzi, hogy „így tesz majd veletek mennyei Atyám is, ha mindegyiketek szívből meg nem bocsát testvérének”.

Tulajdonképpen meg tudom érteni az evangélium szerkesztőjét, hogy ezt a mondatot adta Jézus szájába. Az ember igazságérzete ezt a mondatot diktálja bennünk is. Más kérdés, hogy közben nem veszi, és nem vesszük észre, hogy önellentmondásba kerül és kerülünk akkor, ha egyszerre állítjuk Isten végtelen irgalmasságát és kegyetlen, irgalmatlan megtorló büntetését.

Az Isten csak szerető, irgalmas Isten lehet, mert ha irgalmatlanul büntet, nem lehet szeretet Isten. A bűn tudjuk, hogy magában rejti büntetését, amit még az Isten sem tud megváltoztatni. De a bűnöst segíteni kell, jobban kell szeretni, hogy megtérjen és éljen!

2) A nagyszívű szolga

Hála Istennek, mi talán kevés ilyen hálátlan és szívtelen embert ismerünk és ismertünk életünk folyamán, de sok nagy szívű szolgát ismerhettünk meg különösen a mi Bokrunkban. Ilyen volt József testvérünk, Totya is.

Totyát közelebről a szegedi BNT szervezésekor ismerem meg. Megtudtuk tőle is, hogy súlyos beteg: rákos. A Tábor után (talán annak jutalmaként?!) felkerült Budapestre.

Itt a Bokor eszményeit nem csak elméletben vállalva, hanem a Bokor életébe minden erejével bekapcsolódott. Sőt erón felül is!

Nem tudtunk tőle olyat kérni, amit azonnal és tiszta szívből ne vállalt volna. Próbált mindenkinek mindene lenni. Próbált a Bokornak a Rendben is lehetőségeket találni.

Nagy szívére jellemző, hogy senkire nem tudott igazán haragudni. A Gyökérben nem egyszer volt nézetkülönbségünk, de ő soha nem volt bántó. Jóságból, irgalmaságból, megbocsátásból igazi példa volt.

Áldozatvállalása mindent felülmúló. Halálos betegen is eljött a közösségi találkozóra. Ott ült mellettem öt órát, és láttam, mennyire nehéz neki, de nem volt hajlandó hazamenni.

Pár nappal azután „elment”: Hazament!

Számomra nem kétséges, hogy nagyszívű szolgálóját örömmel fogadta az Úr. Ahogy egy másik talentumos történetben olvassuk. Az életében talentumait kamatoztató szolgálójának ezt mondja az Úr: „*Jól van te hűséges, derék szolgáló, mivel a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: Menj be Urad örömébe!*” (Mt. 25, 21).

--- Mi pedig csak annyit mondhatunk: Totya, köszönet Érted és hála!

Röpülj, hajóm,
Nincs víz.

Sírni tud a szó,
magától is. - Ha tudod:
mosolyra tanítsd.

Egészen biztos,
hogy előbb-utóbb ez vagy
az lesz, így vagy úgy.

A más élete
Hozzá-szólhatok;
bele-: nem.

Pár percet itt tölt,
hogy utóbb időtlenül
hiányozhasson.

(Fodor Ákos)

ELMÉLKEDÉS

A hagyományos bibliamagyarázat általában szembe állítja a Mária által képviselt lelki dolgokkal való törődést, a Márta által képviselt tevékenységgel, és azt mondja, hogy a lélek gondozása előbbre való a test gondozásánál.

Egy holland festő képén, Jan Vermeer: Krisztus Márta és Mária Házában, nem érzékelhető ez a szembeállítás. Mindkét lány Jézus szavait issza. Mária nyugodt figyelemmel, Márta pedig lázas tevékenységét megszakítva. Az evangélium olvasása révén úgy kerülhetünk közelebb az Úrhoz, hogy beleéljük magunkat egy-egy jelenetbe, mintha mi volnánk az ott lévő személy. Egy ilyen beleélés során éppen úgy lehetünk olyanok, mint Mária, aki csüng Jézus szaván, és lehetünk olyanok, mint Márta, aki szabadon el meri mondani minden gondolatát, még a legjelentéktelenebbeket is.

Uram, nem törődöl vele, hogy húgom elnézi, hogy egyedül szolgáljalak ki? "

" Márta, Márta, sok mindenre gondod van, és sok minden nyugtalanít, pedig csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta, nem is veszíti el soha. Vermeer festményén ezt az egyenlőséget lehet érzékelni: mindkét lány egyforma figyelemmel, egyforma szeretettel figyel Jézusra. Noha az evangélista szerint Márta méltatlankodva tett megjegyzést a húgára, van tapasztalatunk a méltatlankodás játékos formájáról és van a méltatlankodás rosszálló formájáról is. A festményen semmi jele a rosszállásnak. Ez a két lánytestvér nagy, nagy szeretettel van egymás iránt is és Jézus iránt is, csak szeretetüket másképp fejezik ki.

Mint ahogy Jézus válaszában sincs semmi elmarasztaló Márta tevékeny szeretete felé. Nem mondja, hogy hagy abba a vendéglátást, hanem elfogadja Márta szolgálatát.

Ez a történet rólunk is szól! Mindegyikünk más természettel rendelkezik. A lényeg, hogy Jézust keressük és ne önmagunkat Jézusra tekintünk, mint ahogy a festményen mindkét lány rá tekint.

A két nővér, Mária és Márta alakja jelképe az imádságos, szemlélődő életmódnak, illetve a szolgáló szeretetnek.

Babka (Diósjenő BK)